

DOMOVINA

I. drž. gimnazija
Ljubljana

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cel.
celeletno Din 30.--.

Pobalinsko obnašanje klerikalcev v Narodni skupščini

Volilni zakon predpisuje, da mora biti moški star 30 let, ako hoče postati narodni poslanec. S tem predpisom je izraženo načelo, da so za poslanski posel godni le zrelejši moški, ki imajo v sebi že dovolj močastosti in resnosti. Za politiko in državno gospodarstvo je pač treba imeti tudi že nekaj življenskih izkušenj, predvsem pa mirnega, treznega pogleda na vsa vprašanja javnega življenja. V državah, kjer imajo poleg poslanske zbornice tudi še senat, se zahteva za senatorje še višja starost, navadno 40 let, ker življenje uči, da je baš v tej dobi moški pri najboljših močeh, a tudi najzrelejši, zlasti za reševanje gospodarskih vprašanj.

Razume se, da si tudi slovenski volilec izbira za poslance ljudi, od katerih pričakuje vsaj to, da bodo po svojih najboljših močeh storili vse, da se potisne državni voz naprej ter da se ustvarijo za življenje ugodnejše razmere.

Kako razočarani morajo biti volilci SLS, ko sedaj slišijo, kake poslance so poslali v Narodno skupščino. Do sedaj še drugih uspehov nimajo, kakor da dvigajo mesec za mesecem iz državne blagajne po skoro 10.000 dinarjev dnevnic. Zadnje čase pa so se začeli v skupščini še tako obnašati, da ni to samo sramota za SLS, marveč sploh za vse Slovence.

Prav po pobalinsko se obnašajo ter kričijo v skupščini kakor žganjarji ter s svojim obnašanjem ovirajo delo, kjerkoli ga morejo. Otročja lahkomišelnost se pri njih družijo s hudobnostjo. Ni še dolgo tega, ko so povzročili s trganjem cirilskega napisa z vrat svojega kluba škandal, ki ni nikomur drugemu škodoval kot samo njim in njihovim volilcem. Potem so kričali, da hočejo imeti vse skupščinske zapisnike, predloge in tudi svoje vozne karte v slovenščini. Zadnje so jim tudi dali, ker se v Jugoslaviji danes ni treba nikomur tepsti za jezikovne pravice; saj je v ustavi določeno, da je srbsko-hrvatsko-slovenski jezik državni jezik. Zdrava pamet in stroški pa so merodajni, koliko in kdaj se porablja en ali drugi jezik. Klerikalni kolovalci so zadnji, ki imajo pravico vprizarjati take boje, ker se vé, da z njimi le izzivajo nepotrebne plemenske boje. Naj latinska gospoda odpravi v cerkvah latinščino, da bo ljudstvo lahko ob vsaki priliki razumelo, kako naj se razgovarja z Bogom. Dokler pa se bo duhovščina branila uvesti slovenščino v bogoslužje v slovenskih cerkvah, naj kar molči o tem, da ima poštene namene, biti zaščitnik slovenščine. Pozabiti tudi ne smemo, da je bil sam dr. Korošec tisti, ki je pred leti v Narodni skupščini — takrat so bili seveda klerikalci še v vladi — izjavil, da je prav vseeno, kako se sestavljajo zapisniki Narodne skupščine: ali slovensko, ali srbohrvatsko,

ali v latinici ali v cirilici. Sedaj, ko ta gospoda ni več v vladi, pa je srborita in nagajiva.

Ta teden so začeli tigri z novimi škandali in poskusili so celo z obstrukcijo, samo da bi zavlekli delo in onemogočili hitrejše sprejetje novih zakonov. Za njihovo iskrenost in doslednost je posebno značilno to, da so delali zgago in kravale v skupščini baš isti dan, ko se je obravnaval zakon o kmetijskih posojilih. Tako so se klerikalci zopet enkrat pokazali v pravi luči ter dokazali, kako veliki prijatelji kmetov so, kar tako radi govore, osobito pred volitvami. Za obstrukcijo pa so hoteli zlorabiti tudi **invalidski zakon**, pri čemer so enako dokazali, da jim ni nobena stvar več vzvišena.

Mi se njihovemu dejanju ne čudimo, ker mi še nismo pozabili, kako je leta 1914 ljubljanski škof bodril slovenske moške in fante za nemške strelske järke ter jim dajal blagoslov. Ni jim bilo žal, da so bili sokrivi toliko mrtvih ljudi, vojnih invalidov ter nesrečnih vojnih vdov in sirot; zato tudi ni čudno, če se sedaj klerikalci iz invalidov še norčujejo in porabljujejo invalidski zakon za obstrukcijo.

Vse te neumnosti in brezvestnosti bi klerikalni poslanci lahko počeli, **ako bi se vse to ne vršilo na račun in na živi koži slovenskega ljudstva**. Kdo še ne uvidi, da tako ne

sme več naprej? Šest let so klerikalci z Radičem le prazno slamo mlatili in ljudi sleparili z obljubami. Ne stotilijonske, milijardne škode so povzročili v teh letih slovenskemu in hrvatskemu ljudstvu ter zadržali državo v napredku gotovo za deset let. Pomisliti je treba le, kako izgleda kmečko gospodarstvo, ako ga šest let samo uničuješ. Pri državnem gospodarstvu ne more biti drugače. A kaj rečejo kmetje onim v vasi, ki ničesar ne delajo, temveč brusijo jezik, izzivajo in še druge ovirajo pri delu? Ali jim bodo dajali za to opravilo še mesečno plačo iz občinske blagajne, kakor jo dobivajo poslanci skupščine iz državne?

Kako dolgo bo ljudstvo še potrpežljivo poslušalo in gledalo grdo igro klerikalcev? Kdaj bo spoznalo hujškače in ločilo postopače od marljivih delavcev? Kdaj bo začelo spoštovati in ceniti delo, a obsojati gobeždanje in zdražbarstvo?

Od dveh demokratskih poslancev, pa naj se z delom tudi uničita. Slovenci ne morejo in ne smejo zahtevati, da bi zanje storila vse to, kar bi bila dolžnost **26 slovenskih poslancev**. Tem manj pa moreta dr. Žerjav in doktor Pivko to doseči, ako 20 klerikalnih poslancev dela Slovencec le sramoto in škodo. Ako vsaj nekaj tega popravita, kar nespodobni klerikalni poslanci pokvarijo, sta že mnogo storila. Kadar bo pa slovensko ljudstvo dalo samostojnim demokratom vsaj še 10 poslancev, potem pa klerikalni zagarji ne bodo mogli nič več škodovati.

Božja pota in zapravljanje denarja

(Z dežele.)

Smatramo za potrebno, da se dotaknemo enkrat tudi romanja ali božjih potov. Že naprej pa poudarjamo, da ni to nikako nasprotstvo proti veri ali verskim obredom.

Vsak človek gre rad od časa do časa malo med svet, da vidi tuje ljudi, druge šege in tuje kraje. Potovanja sploh so za dotičnike nekako šolskega pomena, da si razširijo svoje obzorje, da si pridobljene izkušnje obrnejo po vrnitvi v svoj prid. Vse kaj drugega kakor taka potovanja so seveda božja pota našega podeželskega, in to največ ubožnega kmetkega prebivalstva. Ne oporekamo, da bi to ne vplivalo morda tudi na pobožnost posameznih ljudi, ki gredo z vsem zaupanjem na tak kraj, določen za večje počaščenje in slavo božjo. Nedvomno pa je, da hodijo na božja pota ljudje največ iz nekake stare navade brez posebnih namenov, in to večinoma najubožnejši kmetki ljudje, stare ženice, ki jedva borno životarijo in ki postanejo prej ali slej drugim ali občini v veliko breme. Morda si je taka ženica ali sploh romar z najtežjo muko in pritrgavanjem zaslužil nekaj dinarjev, a že jih nese ob prvi priliki za to ali drugo božjo pot.

Ne samo to, da pri vsej skromnosti pri sedanji draginji na poti mnogo porabi, temveč včasih še večjo vsoto, kakor jo porabi za

potovanje, podari cerkvenemu patronu ali svetniku, kateremu je posvečena božja pot. In tako se po nekaj dneh vrne domov brez vsakega denarja, vrhu tega pa še utrujen, da ni več dni za nobeno delo.

Prejšnje čase je bilo po takih cerkvah vse polno raznih majhnih pušic za nabiranje srebrnih in zlatih denarnih darov, a danes, ko ni takega denarja in se daruje le v papirju, so ponekod postavljene že velike posode. Po Dolenjskem se pripoveduje, da so imeli zadnjič na Rakovniku pri Ljubljani kar nekaj zabojev postavljen v ta namen na prikladnem mestu, da ga ni zgrešil noben romar ali romarica — slednje so bile v pretežni večini. Stare ženice so govorile okrog, kako je bilo v dotičnem zaboju natlačeno papirnatega denarja, med katerimi niso bili redki stotaki in baje celo tisočaki.

In naši klerikalci vpijejo po svojih časopisih, posebno v „Domoljubu“, o velikem pomanjkanju denarja ter veliki revščini nižjih slojev, v tem oziru pa ne reče nobene pametne besede. Kdor ne zmore, ne zmore. Revez naj doma opravlja svojo pobožnost, ker Bog je povsod pričujoč in ga lahko povsod z enakim uspehom moli. Še v nobenem katekizmu nismo brali, da zahteva Bog v svojo čast kišto denarja.

Na vse pretege se vabijo in vzpodbujajo ljudje za božja pota. Se pač prireditelji takih romanj dobro zavedajo, da se na takih krajih preprosti ljudje, ki postanejo čisto nekako polblazno zamaknjeni, dajo še vse bolj skubiti kakor doma.

Ljudje pa ne napravijo samo mnogo denarja na poti, temveč tudi mnogo časa, kar je posebno za ročno delavstvo v veliko škodo.

Tudi drugače božja pota niso vselej to, kar se o njih misli. Na mnogih božjih potih se napravi več nerodnosti kakor po najbolj skritih beznicah. O tem bi se dalo silno mnogo govoriti. Posebno velja to za mladino, ki take prilike porabi v vse drugo prej kakor v opravljanje pobožnosti.

Seveda duhovščina božjih poti ne bo nikdar opustila. Zadnje čase so že začeli posnemati Lahe in jeli v procesijah nositi naokrog sohe svetnikov, posebno Matere božje. Denar in politika sta glavni namen vseh takih prireditev, ki se naravnost nečuvno zlorabljajo.

Končno naj omenimo še romanje v Rim, ki je seveda znatno dražje, kakor so domača božja pota. Gotovo se takih romanj udeležijo premožnejši ljudje. Kakor se govori, bo to romanje veljalo čez milijon dinarjev. Če prištejemo k temu še ono, kar se bo še izven tega porabilo in podarilo v Rimu, tedaj se lahko reče, da bo stalo vse skupaj dva milijona dinarjev ali osem milijonov kron, ki jih bodo pograbili lačni Italijani. No, za ta denar bi se dalo pa doma že kaj napraviti, n. pr. kak ubožni zavod. Ko bi ti ljudje od takega romanja vsaj tudi drugače kaj imeli. Le vprašaj tega ali onega, kaj je videl, pa ti bo pripovedoval same prazne čenče. Saj drugače tudi biti ne more, ko jih drže in gonijo voditelji kakor ovce od kraja do kraja.

Kdor more, naj gre, kamor ga vleče srce, toda ponovno poudarjamo, da je božja pot vsak božji hram, kjer lahko častiš Boga. Počasi se bo tudi v tem pogledu ljudem zjasnilo v glavi. Bog ne zahteva v svojo čast potikanja po svetu ter zapravljanja denarja in časa.

Politični pregled

V soboto se je v Beogradu po enotedenskem mrtilu zopet začelo živahno gibanje v pripravah za ponovno zasedanje Narodne skupščine. Kralj Aleksander se je v soboto povrnil v Beograd, ozdravel je ministrski predsednik Pašić, ki je bil nekaj dni bolan in poslanci so se začeli zopet zbirati. Že takoj v nedeljo so bili politični krogi, osobito pa opozicija, presenečeni s posebno senzacijo: Na seji radikalskega kluba je redkobesedni

Pašić imel dve uri trajajoč govor,

v katerem je najodločneje zavrnil vse govore o nekakem sporazumevanju med radičevci in radikali ter najodločneje poudaril, da bo Narodni blok še nadalje vztrajal pri svoji dosedanji državotvorni politiki. Pašić je izrecno izjavil, da glede radičevcev ne more biti govora o vslopu v vlado, dokler sodišče ne izreče svoje besede za stran veleizdajalskih pregreh Stefana Radiča in ostalega vodstva radičevske stranke ter dokler se povsem jasno ne dokaže, da

so se radičevci otresli svojih republikanskih in boljševiskih zablod. Nikakšna tajna pogajanja se ne vodijo med radičevci in radikali, je dejal gospod Pašić.

Radičevci morajo z resnim delom dokazati, da žele iskreno in trajno sodelovati za blagor naše države, ter s tem odstraniti vsak dvom, ki se še poraja iz njihove zamožane preteklosti.

Veliki govor sivolasega ministrskega predsednika je naravnost poparil vse opozicijske kroge, predvsem pa seveda radičevce in klerikalne poslance. Saj smo vsi videli, kakšno šleparstvo so tudi klerikalni listi uganjali z izmišljenimi napovedmi, da se bo Narodni blok razcepil in da so radičevci že kuhani in pečeni v vladi z radikali.

In kako imenitno sta s Pašićevim velepomembnim govorom

udarjena gg. Pucelj in Prepeluh,

ki že mesec dni pijeta na medvedovo kožo «sporazuma» med radikali in radičevci. Za-

mišljala sta si že in to tudi oznanjala, kako bosta tvorila v takšni novi vladi repek, češ: radikali bodo gospodarili v srbskih krajih, radičevci v hrvaških, midva pa bova regirala v Sloveniji. Kaj vse hudega sta že pre-rokovala nam, samostojnim demokratom. Pa ti stopi sivolasi Pašić za mizo in pové z odločnim glasom, da si bodo vsi takšni špekulanti, politični koristolovci in domišljavi nesposobneži še dolgo

krhali zobe ob Narodnem bloku

ki bo čvrsto in enočno še nadalje vodil politiko v duhu Narodnega in državnega edinstva ter provajal obsežni delovni program v Narodni skupščini.

Drugi zelo važni in značilni dogodek je v nedeljo sledil Pašićevemu govoru s tem, da je opoldne bil

naš minister dr. Žerjav klican na dvor

in je kralju podal obširen pregled političnega položaja. Popoldne se je nato dr. Žerjav sestal s Pašićem ter z nožnjim ministrom Maksimovićem in skupščinskim predsednikom Trifkovićem. Pretresli so podrobni načrti za bodoče politično postopanje vlade in za nadaljnje delo v skupščini, ki zdaj menda ne bo prekinjeno do poletnih počitnic.

Narodni blok je skladen in prežet z voljo za resno delo. Mi pa imamo zadoščenje, ker smo dosledno in s treznim premislekom poudarjali to, kar poudarjamo danes, da se Narodni blok, ki je spravljal na kolena vse prekucuhe-puntarje, ne sme razbiti na ljubo raznim zgagarjem, marveč da mora stopati dalje po začrtani poti, dokler ne bodo srca vseh državljanov prešinjena s prepričanjem, da v naši državi ne potrebujemo

nikakih mešetarenj, marveč svobodo, bratsko edinstvo in ljubezen do dela!

V zunanji politiki nimamo zadnji teden beležili posebnih dogodkov. Po poročilih iz Florence se je med našo in italijansko delegacijo končno le dosegel

sporazum glede spornih vprašanj na Reki in v Dalmaciji.

Pogajanja pa se v podrobnostih še nadaljujejo. Obenem, ko urejamo poslednje pe-

Anton Stražar:

II.

«Ti prešmentana reč ti, kaj takega bi si pa jaz ne bil mislil o Jaku...» Tako je govoril Piškurjev Luka sam pri sebi.

Komaj četrť ure od Doline poleg državne ceste je Selo. Izmed četverih gospodarjev, ki so živeli za časa naše povesti, je bil daleč na okoli najbolje znan voznik Piškurjev Luka.

Ostali trije njegovi sosedje so vedno zdihovali: «Oh, kako ima Luka prijetno življenje! Kar s sestro Marjanico gospodarita. Zares, on je pravo pogodil, ker se ni ženil in ne nakopal otrok na glavo.»

Luka je res le s pomočjo sestre obdeloval svojo malo, a zelo rodovitno kmetijo. Obilo svojega časa pa je porabil za vozarenje. Vozil je ljudem raznovrstno blago iz Ljubljane, tja pa razne poljske pridelke in drva. Niso se motili ljudje, ko so govorili o njem: «Eja,

Luki gre dobro, že denar ima. Nam pa prede dostikrat trda še za sol in tobak!»

Par tednov za tem, ko sta se vozila domov s Katrico, se je Luka neke nedelje napotil v zlatopoljske hribe. Šel je gori, da nakupi kaj seženjskih drv, krompirja, domačega sadnega žganja in sploh vsega, kar se mu posreči dobiti. Navzlic temu, da je zemljo pokrival dve pedi zmaznjen sneg, sta toplo solnce in strma pot v hribe dobro ogreela našega Luko. Odpel si je svoj kožuh in brisal debele znojne kaplje raz čelo z velikim višnjevim robcem.

Pa ko se je čez par ur vračal s hribov, je bil prav zadovoljen, kajti kupčija mu je dobro izpadla. Zato se je, dospevši v dolino, oglasil v znani Judeževi krčmi v Podpeči, da spije maseljček vina in dobi kaj dobrega prigrizka.

V krčmi se je zamudil Luka precej časa. Po svoji šaljivi navadi se je dobro norčeval iz gostilničarja.

V Podpeči je bilo samo šestero hiš pa dve gostilni: Judeževa in Iškarijotova. Slednjemu gostilničarju so samo šaljivci zbrali to zbadljivo ime. Oba gostilničarja sta bila namreč grozno nevoščljiva drug drugemu. Če je n. pr. kak gost ostal pri sosedu, ga je že drugi prav pošteno ozmerjal: «Ali si mi znova odžrl enega človeka; sram te bodi! Saj je bil dosti neumen, ko je šel k tebi, ki imaš za nič vino in tobak v njega devlješ!»

Seveda tudi ozmerjani ni molčal in mu je dobro odgovoril: «Kdo bo pa šel k tebi, ki od takih prašičev meso prodajaš, ki sami poginejo! Fej te bodi!...»

Tako sta zavistna krčmarja očitno vsem ljudem v zabavo sama sebe razkrinkovala. V tem zmislu je tudi Luka danes načel pogovor takole:

«Ti, Judež, veš, zakaj pridem jaz k tebi in vedno le k tebi? Pač samo zato, ker daješ velike porcije mesa. Veš, jaz nisem nič izbirčen, ali je žival sama crknila ali pa jo je klavec zaklal. Meso je meso, baba pa baba! Kaj bi o tem dalje kvasil!»

Seveda se je gostilničar delal zelo užaljenega na videz — pa v resnici se ni dosti zmenil za to zbadljivko, le odgovoril je: «Saj vem, kje si to slišal. Pa naj govori Iškarijot, kar hoče, prej bo on izginil iz Podpeči kakor jaz!»

«Prav imaš, Judež, le uženi ga, tega Iškarijota, ki tobak devlje v vino!»

Na to pohvalo je gostilničar ves zadovoljen še kar sam na svoj račun prinesel Luki mero vina.

Zato je razumljivo, da se je Luka precej židane volje vračal domov. Pri Hrenovi bajti pa se je nekako ustavil. Že je mislil iti dalje, toda tik ob oknu, ki je bilo z rdečim zastorom zagrnjeno, dočim je v bajti zorela luča, začuje tale razločni pogovor:

reče zadeve z Italijo, smo se začeli bojati ljudi z Valikanom glede

konkordata.

V Rimu se že nahaja naša delegacija, ki s papeževimi predstavniki snuje načrt konkordata in je pričakovali, da bo stvar uspela.

Naša soseda Bolgarija še vedno toči kri. Smrtno obsodbe se še nadalje izvršujejo. V ostalem pa naša država niti malo ne zaseda v bolgarske nožnje zadeve, marveč samo mirno motri početje sofijske vlade in čuva mejo.

Večina evropskih držav je zadnje čase zelo vznemirjena, ker je Amerika začela odločno izterjevati

vojne dolgove,

ki gredo v ogromne milijarde. Med vojno je namreč Amerika dajala posojila vsem zavezniškim državam, tudi mi smo Ameriki dolžni precejšnjo vsoto, ki jo bomo sicer težko plačali, a vendar še lažje kakor na primer Italija, ki dolguje Ameriki kar dve zlati milijardi, a jih nima kje vzeti. Pogajanja med evropskimi dolžnimi državami in terjačo Ameriko so zaenkraf v ospredju svetovnega zanimanja.

Ne zlorablajte vere!

Izsiljevanje denarja iz ljudstva za zvonove.

Klerikalci so mojstri v hujškanju. Najljubše orožje jim je pri tem gonja proti državnim davkom. Res je, da nihče ne plačuje rad davkov, toda res je tudi, da klerikalci doslej še ničesar niso napravili, da bi se davčna bremena našemu kmetu zmanjšala, četudi so bili že ponovno v vladi in četudi imajo večino slovenskih poslanskih mandatov v svojih rokah. Mimogrede omenjamo, da je šele vlada Narodnega bloka pripravila vse potrebno, da se izenačijo davki in da je nedavno imenovala posebno komisijo, ki mora v najkrajšem času izdelati zakonski načrt o izenačenju davkov, ki bo v Narodni skupščini uzakonjen že v začetku julija.

Dasi pa so klerikalci veliki mojstri v hujškanju proti državnim bremenom, vendar duhovščina po večini nikdar ne vpoštevata ljudskih potreb in žepov davkoplačevalcev, kadar gre za cerkvene in farovške dajatve.

«Ti, Jaka, si pa res siromak, pri svojih ljudi ženi; nobene vesele urice nimaš pri njej. Čemu si tako žalosten? Pij! Mar ti nisem skuhala povšečno vino?»

«Ja, Marijanica, ti si pač zame še edina dušica na tem svetu! Nič se ne boj, ako bo kaj iz tega — toliko že se premorem, da boš otroka preživela, če bo res kaj!»

Luka, ki je vse to slišal, se je kar popraskal za ušesi. No, kaj takega si pa ni mislil o mladem Trdinu! Gredoč dalje po cesti je premišljeval: «Iz tega se bodo pa skuhale še čudne reči, zelo čudne...»

Mati Samčevka se je zelo razveselila prihoda svoje hčerke, kajti vedela je, da ji bo ona najboljše postregla v boleznih. Kar vidno se je ženi pavračevalo zdravje. Le to se ji je čudno zdelo, ker je bila Katrica včasih nekam resna in zamišljena...

Neko nedeljo popoldne proti koncu meseca svečana sta sedeli mati in hči pred hišo in se greli na zimskem solncu, ki se je ravno s svojo toploto upiralo v leseno steno. Pa vpraša skrbna mati hčerko:

«Kaj ti je, dekle, ko si tako žalostno?»

«E, nič.»

«Ne govori mi tega, dekle, mene ne prevariš!»

Hči se nasloni na komolce in se zasolzi. Ko premaga najhujšo bol, odgovori:

«Veste, ljuba moja mamica, meni ni več občanka v domačem kraju; saj poznate naše

Tedaj ne poznajo nobenega usmiljenja in nobene obzirnosti. Neusmiljeno izterjavajo denar in ako ne moreš plačati, nisi dober kristjan in ti groze, da ne boš imel božjega blagoslova.

Po vojni so pričeli v mnogoštevilnih slovenskih župnijah nabavljati nove zvonove. Ničesar nimamo proti temu, ako si cerkve nadomeste zvonove, ki so jih po precejšnji krivdi naše duhovščine med vojno pretopili v topove. Kdor ima kaj odveč, naj prispeva zanje, ako misli, da je potrebno, odločno pa moramo nastopiti proti temu, da bi razni odbori za nabavo zvonov predpisovali in ukazovali, koliko mora kdo plačati. Naglašamo tudi, da se nam sedanjí čas splošne gospodarske krize, ko obstoja občutno pomanjkanje denarja, ko se naše kmetije zopet zadolžujejo in ko je obrestna mera za posojila neprijemno visoka, ne zdi primeren za izdajanje milijonskih vsot za nove zvonove, ki so končno le pobožna igračka in ni bil zaradi njih še nihče izveličan ali pogubljen. Menimo, da bi v marsikakem kraju lahko počakali še par let, da se še bolj dvigne vrednost našega denarja, kar bi omogočilo pozneje cenejši nakup. Sicer pa ima vsaka glava svoje misli in nikomur nočemo braniti, da naj ne izdaja denarja za stvari, ki niso nujno potrebne, ako ga ima odveč. To je stvar prostovoljnih izdatkov posameznikov, ki jim nihče ne sme in ne more omejevati ali predpisovati njihovo radodarnost.

V rokah imamo originalno pismo odbora za nabavo zvonov na Homcu. Pismo hoče naravnost izsiliti od ljudi denar, češ, kdor noče plačati, tudi blagoslova božjega in sreče ne bo imel. V pismu se zahteva, da je vsakdo dolžan prispevati, in da bodo morali zakasnjenci plačati tudi obresti. Kdor bi ne hotel plačati svojega deleža, temu da ne bo zvonilo. Če pa morda nimate denarja, se piše v pismu, pa vam hranilnica (klerikalna) na Homcu posodi. Pismo zaključuje: Bodite prepričani, da bo vsakdo prej ali slej plačal, če ne on, pa njegovi svojci.

Torej same groznje. Ali se tako izsiljevanje spodobi? Omenjamo, da zahteva ta odbor od posameznikov po več tisoč kron, ki jih mnogi sploh ne morejo plačati, ker itak ničesar nimajo in so sploh že zadolženi.

ljudi, vedno me zaničujejo in se mi posmehujejo. Vem, da sem si sama vsega kriva, ali trpeti moram... Odidem takoj znova proč, čim se mi ponudi prilika.»

Na to bridko hčerino izpoved mati ni vedela ne leka ne pomoči. Le globoko je vzdihnila in molčala...

Hči je dobro razumela ta molk...

Ob vznožju Limbarske gore, ki je znana vsem izletnikom in božjepotnikom radi romarske cerkve sv. Valentina, leži vas Krašnja. V tej vasi je živela tisti čas, ko so se vršili ti dogodki, Primatova mati.

Njo so poznali menda vsi naši ljudje, ne le po Črnem grabnu in po Moravškem, temveč še dalje notri do Ljubljane, in v mestu dosti žensk in gospá. Primatova mati iz Krašnje je bila namreč kokošarica; pobirala je jajca, kokoši, zajce, golobe, maslo in izborno domače žganje za Ljubljano. Nazaj grede pa je nosila iz mesta razna zdravila, svilene rute, sploh take stvari, ki se v podeželskih trgovinah niso dobile. Poleg tega posla se je ta ženska pečala tudi s posredovanjem raznih služb in spravljala mlade ljudi v zakonske težave in nadloge. Navihanci so jo tudi zbadali z imenom «stoletna pratika», kajti žena je veljala tudi za dobro spoznavalko vremena.

Ni dvoma, da razpošilja omenjeni odbor ta pisma na pobudo domačega župnika. Poudarjamo, da ni nihče dolžan kaj dati za zvonove in da je to stvar prostovoljnih prispevkov, kajti vsakdo si lahko izmisli, da potrebuje cerkev eni ali drugi predmet, pa bi potem predpisoval prispevke in grozil, da ne bo imel blagoslova božjega, kdor ne bo plačal. Nesramna je tudi groznja, da ljudem ne bo zvonilo pri pogrebu, ker itak za to zvonjenje vsakdo še posebej plača. Kam neki gre ta denar? Še nesramnejše je, da zahtevajo, naj se ljudje zadolže pri klerikalni posojilnici za visoke obresti, kakor so sedaj običajne.

Način, kakor nastopa odbor za nabavo zvonov na Homcu, je navadno izsiljevanje in zloraba božjega imena. Težko je verjetno, da bi bilo Bogu dopadljivo delo, ako dajejo ljudje denar za zvonove s kletvami in z nejevoljo. Toda klerikalcem je za pravo vero malo mar. Predvsem jim gre za to, da zaslужijo kaj in da se ljudje zadolže pri njihovih hranilnicah.

Nedavno je «Domoljub» pisal, da so cerkvena posestva za to, da se z njihovih dohodkov vzdržujejo cerkve in duhovščina. Doslej še nismo čuli, da bi se kdaj dohodki iz teh posestev porabljali za cerkvene in bogoslužne namene. Ljubljanski škof ima 1200 ha zemlje, pa so morali za zvonove v ljubljanski stolnici zbrati denar župljani in še mežnarja v ljubljanski stolnici plačuje ljubljanska občina. Prav bi bilo, da bi se dohodki cerkvenih posestev, ki so ogromna, res porabljali za cerkvene potrebe, naše ubožno ljudstvo, ki rado daruje, ako more, pa naj bi se prenehalo izžemati na tako brezobziren način, kakor dela to n. pr. omenjeni odbor na Homcu.

Ljudje pridejo v nebesa lahko tudi brez zvonjenja, kar se je videlo zlasti med vojno in pozneje. Lepo je, ako ima cerkev ubrano zvonjenje, toda darujejo naj predvsem tisti, ki kaj imajo. Duhovniški gospodje naj se zavedajo, da je vinar uboge vdove ravno toliko vreden kakor cekin bogatina, ako ne še več. Odločno pa moramo oporekati, da bi se v sedanjih slabih gospodarskih časih denar iz ljudi izsiljeval z božjimi kaznimi. Tudi groznja, da ljudem ob pogrebu ne bo zvonilo, je malo krščanska in se nikakor ne strinja s

Četudi šele konci svečana, je bilo tisto leto zelo toplo; le po senčnih plateh in višjih parobkih je ležal še sneg, po nižavah pa je bilo čisto južno. To vremensko ugodnost so kmetje dobro izrabljali; trebili so meje in spravljali drva.

Tudi Samčevi so trebili v meji. Oče je sekal, Katrica in mlajša sestra Polonica pa sta ravnali hosto za butare.

Ko je oče ravno s tobakom basal svoj priljubljeni moravški vivček, ugleda prihajati spodaj po poti Primatovo mater. Ženica je hodila počasi in se opirala na debelo gorjačo. «Dober dan Bog daj! Kako pa hitite, ljudje krščanski!»

«Bog daj dobrega, mati! Vidiš, mi hitimo, ti venomer lažiš okoli in ljudi motiš,» ji v šali odvrne Samec.

«Bodi no, bodi pameten, Matevž, kar poskusi ti moje opravilo, boš pa videl, kako ti pojde vse narobe!»

«Veš, jaz nisem za tako opravilo, ker nimam namazanega jezika.»

Zgovorna ženica, ki je bila že trudna, postavi koš v mejo, da se odpočije. Vedela je dosti novic. Končno pa vpraša Katrico, če je pri volji iti v Ljubljano služiti; da ji bo dobila službo, kakršno si želi, je rekla Primatova mati.

«Kar preskrbite mi jo,» odvrne Katrica; «bodisi za sobarico ali pa za kuhinjo, samo ne za natararico.»

katoliškimi nauki o krščanskih delih usmiljenja.

Ako končno primerjamo dajatve, ki jih odrajtuje kmet cerkvi in župnišču, z državnimi davki, vidimo, da so prva bremena čisto večja kakor državna. Tako seveda mora biti naš kmet revež. Ker so gospodarke in denarne razmere našega kmečkega ljudstva vse prej kakor zavirljive, naj se s takimi stvarmi, kakor so zvonovi, rajši počaka na boljše čase. Bog še ni nikdar zahteval od nas zvonov, pač pa ravnanje po njegovih naukih. To poslednje bi pa posebno priporočali duhovščini in njenim prilizovalcem, ki danes na zelo nekrščanski način nastopajo proti ravno takšnim kristjanom, ki slučajno niso njihovega političnega naziranja.

Narodni blok proti korupciji

Poslanci Narodnega bloka se odrekajo mestom v dobičkanosnih državnih podjetjih.

Kdo se ne spominja, kako so lani kričale opozicijske stranke po svojih listih proti korupciji in obljublale, da bo Davidovičeva vlada odpravila vsako korupcijo! Opozicija je pač videla pezdir v očesu svojega bližnjaka, bruna v lastnem očesu pa ne. Obljubljali so zlasti naši klerikaici, da bodo predložili Narodni skupščini poseben zakon proti korupciji in so napovedovali obtožbe proti gotovim članom radikalne stranke, vendar tekom treh mesecev svoje vlade niso storili ničesar tega.

Izkazalo se je, da Davidovič-Koroščeva vlada ni resno mislila na pobijanje korupcije in da ji je bilo vse vpitje proti korupciji samo agitacijsko sredstvo, kajti v tej vladi sami so bili ljudje, katerim je tedanjim ministrski predsednik Ljuba Davidovič svoječasno bil očital korupcijo pod lastnim podpisom; predvsem jo je očital voditelju slovenske klerikalne stranke dr. Korošču.

Davidovič-Koroščeva vlada je samo vpila proti korupciji, a ničesar napravila. Ko je prišla vlada Narodnega bloka na površje, se je po izvršitvi najnujnejših poslov odločila takoj, da zatre vzroke, ki bi lahko dali povod za korupcijo. Pokazala je, da ni vlada besed, ampak dejanj.

Dne 12. t. m. povodom izvolitve novih članov v upravni odbor Državne hipotekarne banke sta Narodno-radikalna in Samostojna demokratska stranka sklenili, da narodni poslanci ne morejo biti izvoljeni v ta upravni odbor, temveč samo osebe izven Narodne skupščine. Nadalje sta sklenili, da morajo vsi njuni poslanci, ki zavzemajo kakšno mesto v kakih državnih podjetjih, odložiti ta mesta ter se omejiti samo na izvrševanje poslanskih dolžnosti, ministru pravde pa je bilo naročeno, naj v najkrajšem času predloži Narodni skupščini zakonski predlog, v katerem se natančno določa, kateri posli se ne strinjajo z dolžnostmi poslancev. Gornji sklepi so se takoj izvršili in v upravni odbor Državne hipotekarne banke ni bil izvoljen noben poslanec in vsi poslanci Narodnega bloka so se odpovedali svojim poslom v državnih podjetjih, ako so imeli v njih kako mesto.

Važnost tega koraka vladnih strank je brez dvoma velikega pomena. Značilno je to za mišljenje, ki vlada v njihovih vrstah. Poslanci imajo dolžnost, da vrše samo svoje poslanske posle in se ne bodo smeli več baviti s posli, pri katerih bi mogli politični položaj izkoriščati za lastne osebne namene.

Pri uveljavljanju zakona, ki ga ima v tem pogledu še predložiti minister pravde Narodni skupščini v odobritev, bo treba seveda določiti še razne podrobnosti, s katerimi bi se sploh za vedno in v vsakem primeru izključila možnost izrabljanja državnih podjetij tudi od strani neposlancev v korupcijske namene.

Vlada Narodnega bloka je po lastni volji in brez mnogega besedičenja pokazala z omejenimi sklepi, da je v resnici proti korupciji, med tem, ko so Davidovič-Koroščeva vlada in njeni prijatelji samo vpili proti korupciji in korupcionistom na znani način zločinca, ki beži in kriči: »Primité tatu!».

In še to moramo poudariti. Med tem, ko so poslanci Narodnega bloka iz lastne volje sami sklenili, ne da bi že obstojal tak zakon, da ne sprejmejo nobenega mesta v dobičkanosnih državnih podjetjih in da se tudi vsem dosedanjim odrekajo, opozicijski poslanci kljub javnemu pozivu še niso sprejeli istega sklepa in se tudi še niso odrekli takim mestom, ki jih nekateri zavzemajo.

Značilno je tudi to, da o tem važnem koraku poslancev in vlade Narodnega bloka opozicijski listi molče, kakor cerkvene miši. Navedeno je najboljši dokaz, koliko je vredno vse zabavljanje opozicije proti vladni korupciji.

DOPISI

BOROVNICA. Letos praznujemo 40letnico prostovoljnega gasilnega društva v Borovnici, ki se je zadnja leta prav lepo razvijalo. Letos se je žal tudi v to najbolj humanitarno društvo vrinila politika. So že zopet klerikalei tisti, ki bi radi dobili na svojo stran vsa taka društva, ampak tukaj se bodo zelo opekli. Pri predzadnjem občnem zboru tega društva so hoteli vreči gosp. načelnika, ki je naprednjak, zraven pa tudi najbolj agilen član tega društva. No, ker se jim to ni posrečilo in ker je on le preveč znan kot poštenjak, so se spravili na g. podnačelnika in ga tudi vrgli s pomočjo šestih neopravičenih glasov. Naj oni znani klerikalni petelini malo bolj gledajo na svoje stvari, kajti tudi njim bo kmalu odklenkalo. — F a r a n.

JEŽICA. Pueljev skok v Radičevo-Prepeluhovo torbo ne bo kaj prida za samostojneže. Radič je že marsikoga pošteno »oženił« in če rinejo v njegovo protisrbsko fronto tudi naši samostojneži, morajo pač računati na hude čase. Naprednjaki, ki smo vedno želeli, da nastopa ves narodno misleč napredni element enotno v boju proti brezdomovinstvu in internacionalni rdeči, črne in drugačne sorte, smo mnogo poskušali, da gremo v zadnje volitve roko v roki s SKS. Tega g. Pucelj ni hotel in v spomin nam prihaja njegova izjava, ki jo je podal pred letošnjimi volitvami na shodu pri Ruskem carju: »Mi ne moremo iti z Narodnim blokom, ne moremo pa tudi z opozicijo (Radič), ker je to drugi ekstrem. Naša stranka in srbski zemljoradniki pojdemo samosvojo srednjo pot; ne moremo iti ne z enim ne z drugim taborom.« — Ta politika je bila usodna za g. Puelja. Še usodnejši pa bo za to stranko korak, da je odšla v Radičevo torbo in da je morala zavreči najlepše točke svojega programa. Demokrati vemo, kaj je sedaj naša naloga, kajti opravičila, ki jih piše g. Pucelj v »Kmetijskem listu«, ne drže. On se je priključil

»Prav torej in zbogom! Imam še daleč do doma. Danes teden se pa že oglašim. Bodi pripravljena!«

Zenica je odšla dalje. Samčevi pa so nadaljevali z delom do mraka.

III.

Ko se je vračala Primatova mati pozno zvečer domov, se je tako prestrašila starega Linkca z Vrbe in njegovih pomagačev, da je pobila in stresla polovico jajc. Ti ljudje so namreč izkopavali zaklad.

Tik ob državni cesti na Prevojah je stara in občeznana gostilna »Pri Jerinem Jaku«. Tamkaj se radi oglašajo naši ljudje na okrepčilo, če so na poti. Pošteni gostilničar pa zares tudi postreže svojim gostom z dobro vinsko kapljico in tudi z okusnimi prigrizki. Od znamenja, ki je na vogalu gostilne, pa drži okrajna cesta proti Moravčam. Prva vas ob tej poti je Vrba, komaj par minut od Prevoj, na lepem ravnem, rodovitnem kraju.

V tej vasi so minulih dob živeli znani Linkčev očka. Dasi je poteklo že precej let, kar je umrl ta možiček, vendar se ga naši ljudje še dobro spominjajo.

Vsem je znano, da je še dandanašnji med kmečkim ljudstvom dosti raznega prazno-

verja. Tako na primer so marsikateri stari očanci še trdno prepričani o vražah in verujejo v čarovnice, ki v temnih nočeh zvodijo ubogega popotnika, da ne vé nikamor in se šele o prvem jutranjem zvonjenju zavé, kam je zablodil... Dalje verujejo v razne duhove, ki blodijo ponoči okrog. Posebno pa so v prejšnjem stoletju naši ljudje verovali, da so po raznih krajih in na križiščih zakopani bogati zakladi, ki da jih čuva sam bognasvaruj, zato je treba imeti posebne pripomočke za dviganje zaklada.

V našem kraju so bili Linkčev očka z Vrbe daleč naokoli na glasu, da dvigujejo »šace«. Imeli pa so Linkčev očka resnično tri blagoslovljene votle šibe, napolnjene z živim srebrom. In s temi palicami so hodili iskati zakladov...

Očka so bili trdno prepričani o svojem poklicu in so verovali v svoje šibe.

Živel pa so že takrat razni navihanci, kakor so še dandanašnji, ki so se iz ubogega moža norčevali in ga za nos vodili v razne kraje po zaklade.

Torej ravno ob času teh dogodkov, ki jih opisujem, je neki dan prišel k Linkčevemu očki mladi Flajšman (sedaj je že »ta stari« in ravno on mi je dobrodušno sam pripovedoval vse to) ter je stihoma govoril očetu: »Veste, očka, že več večerov vidim goreti v našem Škrjancu poleg velikega hrasta višnjevo lučko. Kaj mislite, je li tamkaj zakopan zaklad, ali ne...?«

Stari mož ob tej veseli novici ni vedel, kaj bi storil. Z veliko važnostjo reče mlademu gospodarju: »Jutri, Peregrinček, pojdeva zaklad dvigat; a glej, da dobiš s seboj par zaupnih in pogumnih ljudi, ki se ne ustrašijo vsakega vetra...!«

Mladi Flajšman si je proti domu gredeč mislil: »Komaj čakam jutrišnjega večera, da bo z Linkcem zopet enkrat zabava.«

Samčeva Katrica je čez teden željno pričakovala kokošarico Primatovo mater in je bila radovedna, kako službo ji preskrbi.

Ravno ob tednu že bolj pozno proti večeru pride zenica kar nenadno k Samčevim. Ko so sedeli za belo javorjevo mizo v hiši in je zgovorna ženica srebala sladko kavo, ki jo je najbolj čislala, začne vmes govoriti Katrici:

»Torej, dekle, danes imamo ponedeljek, pojutrišnjem pa že pojdeš z menoj v Ljubljano. Čakati me moraš točno ob petih zjutraj pod krtinskim hribom, pri Lešarjevem znamenju. Mi boš tudi malo pomagala tirati voziček v Ljubljano. Službo pa imam kakor nalašč za tebe; dobila sem jo pri finem gospodu, ki mu boš za kuharico. Nič se ti ni treba batí, čeprav ne znaš še gosposkih jedi kuhati, sčasoma se vsemu privadiš. Gospodova sestra te vsega nauči, da boš vesela. Pa tudi plačo boš imela dobro.«

(Dalje prih.)

separatistični politiki. In če ima g. Pucelj s predsedanjem tudi le dobre namene, ne bo prišel do veljave, ker v tej politiki imajo prvo besedo avtonomisti in republikanci, predvsem Radić in Prepeluh. Proti temu pa vodi jugoslovenska demokracija boj v Beogradu in doma. Eno korist je s predsedanjem g. Pucelj le prinesel: demokracijo manj obzirno stališče napram njemu.

JARŠE PRI MENGŠU. Dne 23. maja smo imeli javen razgovor o delavskih strokovnih organizacijah in socialni zakonodaji. Poročal je g. dr. Bohinjec iz Ljubljane, za kar mu izrekamo najlepšo zahvalo. Prosim, da nas še večkrat obišče. Žal, da pri tem važnem in poučnem predavanju ni bilo še več navzočih. Pa klerikalnim podrepanikom ne zamerimo, ker nimajo zmisla in čuta za zboljšanje razmer revnih slojev, tem bolj pa se čudimo brezbriznosti somišljenikov, da niso prišli na to poučno predavanje. Koncem predavanja nam je nudil obilo zabave neki klerikalec-avstrijakant z neumestnimi ugovori. Živel Narodni blok!

ŠT. VID PRI STIČNI. Naš župnik g. Hladnik ima čudne navade. Udeležuje se silno rad v priganjanju deklet v cerkev, še preden se prične maša. Tako je na praznik vnebohoda kar nahlulil gospodično P., ki je prišla dve uri daleč k 10. maši. Omenjeni gospodični je večkrat slabo v cerkvi, ker pride tako daleč in mora potem še stati pri maši, pa je trenutek postala pred vrati, da ne gre takoj v tisti «sveži» zrak. Ni še stala tam eno minuto, že je prikoral župnik in jo nahlulil, zakaj ne gre v cerkev, in sicer jo je tikal, kar je brezprimerna neotesanost. Ker mu na to ni nič odgovorila, je menil: «Kako se pa pišeš, da te bom v knjigo zapisal?» To jo je vprašal trikrat, ona pa mu je rekla, da ji je vroče ter je šla v cerkev. Župnik je odkorakal, ljudje pa so se zgražali nad takim postopanjem. Čule so se pikre opazke na račun gospoda fajmoštra. Obenem pripominjamo, da fantje med mašo na sredi vasi pojejo, namesto da bi šli v cerkev, župnik pa se jih nikdar ne loti. Tam bi imel hvaležno polje za udeleževanje svojega božjega poslanstva. Ako bi pa poleg tega še krotil svojo Marijino družbo deklet in fantov, ki se odlikujejo po svojem razgrajanju, ko se ponoči vračajo od sestankov, bi mu bili vsi farani hvaležni. Ako našim gospodom to ne zadostuje, bomo poskrbeli še za kako drugo zanimivost iz naše fare. — Prizadeti farani.

BELA KRAJINA. Šolska mladina priredi na binkoštno ponedeljek v šoli na Talčjem vrhu igro «Sivilja Klara» (trodejanka), katero bo zaključilo rajanje palčkov in vil. Začetek ob treh popoldne.

ZABUKOVJE PRI SEVNICI. Vsak opomin nekaj zaleže, zato mislimo, da bo tudi naš. Mi imamo organista, ki poje, da se Bog usmili. Za svojo službo naj bi bil že nekoliko bolj pripravljen. Potrudite se torej, da vam ne bomo ob času bere enako zapeli v vrečo in brento.

ZIDANI MOST. Cenjena «Domovina», že dolgo ni nikakega glasu iz našega kamenitega kraja. A pripihal je veter v to dolino, to se pravi: razni elementi hočejo proti nam nastopati in psovati naše pristaše. Bralec «Jutra» jim ni povšeči, kdor čita «Domovino», je od njih preklet in ne vem, kaj še vse. V soboto 16. t. m. je neki delavec v tovarni cementa v Zidanem mostu nekaj čezurno in marljivo opravljal svoj posel. Naenkrat mu je paznik H. dejal, naj še kamenje vozi. Nato je menil delavec, da si mora malo oddahniti zaradi naporenega dela. H. pa ga je zavrnil, da Orjunci že morajo več zdržati. Žefeli bi, da se take pripombe nehajo, drugače si bomo poiskali drugačno pot. — Pristaši «Domovine».

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Na binkoštno nedeljo 31. t. m. ob 11. dopoldne bo predavanje o davkih, kmetijskih kreditih in taksah v gostilniških prostorih g. Pušnika v Šmarjeti. Predaval bo g. Blagajne iz Ljubljane. Pridite vsi, ne ozirajte se na strankarsko pripadnost!

LAŠKO. Krajevna organizacija JDS občine Sv. Krištof pri Laškem je 24. t. m. imela v Laškem sejo odbora. Udeležba je bila jako številna. Med navzočimi je bilo poleg rudarjev tudi mnogo kmetov in obrtnikov, kar je dokaz, da naši klerikalci lažejo, ko pišejo, da se ne udeležujejo naših sej zastopniki vseh stanov. Vse kaže, da se ljudstvo čimdalje bolj zanima za JDS.

LAŠKO. V nedeljo 31. t. m. ob osmih dopoldne se bo vršilo predavanje v gostilniških prostorih «Pivnice» v Laškem. Predaval bo g. Blagajne iz Ljubljane o kmetijskih kreditih, davkih in taksah. Ker je predavanje pomembno za vse sloje, naj pripelje vsakdo, ki stremi za povzdigo gospodarstva, svoje znance, ne oziraje se na strankarsko pripadnost, da bo udeležba čim večja.

LAŠKO. Kratak čas nas še loči od sokolskega nastopa, ki obeta biti eden najsijajnejših v zadnjih letih. Laščani se pridno pripravljajo, da na najlepši način sprejmejo sokolske goste. Kakor se sliši, bodo Orli priredili «protinastop», kakor ga sami imenujejo, toda nekaj tednov pozneje. Eden glavnih organizatorjev tukajšnjih Orlov je Ivo Rojs, sin bivšega klerikalnega kandidata, ki je v zadnjem času stopil v službo k trgovcu Derganu baje po posredovanju klerikalnih kolodvij. Njegova glavna pomagača sta še krojač Peternel in neki bivši študent. Pravijo, da bo ta orlovski nastop hudo dišal po cirkusu. Ne moremo se načuditi, da trpi trgovec g. D. svojega nastavljenca v taki družbi, dasi je doslej naglašal, da kot trgovec ostane nepristranski. Priznati moramo, odkar ima imenovani trgovec Orliča v trgovini, prihajajo vse Orlice k njemu po bonbončke in še celo deset Marijinih devičic se jim je že pridružilo. Če misli omenjeni gospod, da ga bodo Orli, Orlice in Marijine družbarice dvignile v nebesa, se hudo moti.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Vabijo se vsi ne glede na strankarsko pripadnost na predavanje o davkih, kmetijskih kreditih in taksah, ki se bo vršilo na binkoštno nedeljo 31. t. m. v gostilni g. Štrumblija pri Sv. Jederti takoj po večernicah ob treh popoldne. Privedite svoje prijatelje in znance, da bo udeležba sijajna. Predaval bo g. Blagajne iz Ljubljane.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Klerikalni ateki se še vedno jezijo zaradi sramotnega poraza v naši občini. Zopet so v zadnjem «Slovenskem gospodarju» otvorili iz vseh svojih polomljenih topov ogenj na samostojne demokrate. Ker pa imajo ateki slabo moštvo, zato so se njihove ofenzive izjalovile. Junaki pri polomljenih topovih SLS, le končajte z napadi, sicer doživite še hujše poraze, kajti naše ljudstvo vas že dovolj poznava.

SV. MIKLAVŽ NAD LAŠKIM. Zelo bi se motil oni, ki bi mislil, da smo tukaj sami klerikalci. Res je, da jih je mnogo, a tudi demokratov je vedno več. Klerikalna sila je že tako piškava, da se bo vsak čas zrušila. Vedno bolj smo siti diktature g. župnika in Deželakov. Klerikalci, ali res mislite, da smo mi Šmiklavžani tako zagamani, da bi se vam dali tako varati.

HUDA JAMA PRI LAŠKEM. «Slovenski gospodar» se je zaletel zopet v naš rudnik Huda jama. Kar besni od jeze, ker so tukajšnji rudarji in nameščenci demokrati in ne marajo lažnih klerikalcev. «Slovenski gospodar» stresa jezo tudi nad inženjerjem g. K. ter mu očita to, kar mu ne more noben resnicoljuben človek. Boli vas, klerikalci, ker vas v Hudi jami nihče več ne mara. Zastonj tudi hujskate proti odboru naše krajevne organizacije JDS, saj vidite, da se nahajajo v njem najtreznejši možje iz vseh stanov.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Žalostne razmere tukašnje tkalnice so nas prisilile, da pojasnimo političnemu oblastvu naše kritične razmere. Mnogo se je že pisalo in tudi uradno predpisalo glede inozemcev, toda stvarnega se je prav malo ali nič izvršilo. Inšpekciji dela v Mariboru se je natančno pojasnilo, koliko je pri nas Nemcev in drugih inozemcev zaposlenih, po večini takih, ki se lahko vsako uro nadomeste z

našimi državljani. Dobili smo pa odgovor, da taka poročila oni v koš vržejo ter da je politično oblastvo v Celju kompetentno za take zadeve. Zakaj se ščitijo Nemci? Prokurist g. Š., kateremu je poverjena odgovornost pri tovarni, prepušča mirno vodji tkalnice g. T., ki je bavarski Nmec, da sam razpolaga s celokupnim delavstvom po svoji lastni volji. To pa vsakdo dobro ve, da posebno ljudje nemške narodnosti držijo skupaj kakor veriga in ščitijo drug drugega, kolikor največ morejo. Povemo naj naslednjo žalostno zgodbo, ki se je pred kratkim odigrala: Dve tukašnji delavki, ki sta že desetletja zaposleni v tovarni, sta nepričakovano dobili odpoved stanovanja. Pripomnimo naj, da sta imeli le po eno sobo, v kateri sta si tudi kuhali. Zagrozilo se jima je, če si ne dobita drugega stanovanja, da bosta odslovljeni. Nasprotno pa imajo tukaj v tovarniških hišah nemške rodbine razkošna stanovanja. Dvomimo celo, da so vse te nemške družine pri političnem oblastvu javljene, ker ne moremo verjeti, da bi se v naši državi vse to kar tako — tebi nič meni nič — mirno gledalo. Naprošamo torej merodajno politično oblastvo, naj vendar enkrat tozadevno temeljito prerešeta celo zadevo. Treba je pa, da se delavski zaupniki na pravem mestu zaslišijo, da ostane vse tajno, ne pa mogoče v tovarniški pisarni, kakor že svoječasno, kjer se vsakdo boji z resnico na dan, dobro vedoč, kaj ga potem čaka. Apeliramo na narodnega poslanca g. dr. Pivka in g. ministra za šume in rudnike dr. Zerjava, naj se zavzame za stvar in pokažeta, da so vsi Nemci nadomestljivi. Prosim, naj pazita na laži, ki se jima bodo gotovo skušale navesti, kajti čas je že, da po osmih letih osvobojenja Jugoslavije domači narod svojo grudo obdeluje. — Prizadeti.

SV. LOVRENC V SLOVENSKIH GORICAH. Dragi bralci «Domovine», naj se tudi jaz oglašim v našem listu ter malo opišem naše razmere. Saj mi ne boste zamerili, če se bom razjezil nad žensko ničemurnostjo, to se pravi nad lišpanjem županje, ki se vsa sveti, kadar pride k maši. Namesto tega bi ji priporočal, da rajši malo bolj trdo prime svojo hčerko, čeprav je v Marijini družbi. To sem hotel povedati v poboljšanje, ker dam prav malo na Marijine družbe. Doslej namreč še nisem opazil, da so dekleta v teh družbah res vzgledna, temveč še nasprotno: še več si dovoljujejo. — Občan.

SV. RUPERT V SLOVENSKIH GORICAH. Naš g. kaplan je dal oznaniti pri cerkvi, da je dal regulirati svoj vinograd in da prosi zato za prispevke. Kaj mu ne zadostujejo lepi prispevki, ki mu jih dajo župljani v beri in drugem? Koliko veččlanskih družin je pri nas, ki zdaleka nimajo takih dohodkov kakor naš g. kaplan, ki je sam, in vendar je tem družinam po zakonu zabranjeno beračenje. Ne izjemajte nas tako brez vsake potrebe, saj plačujemo že dovolj velike davke. Dalje mislimo, da bi morali biti gg. kaplani bolj za vzgled mladini, kakor so sedaj. To bi bila po našem njihova dolžnost. Za enkrat naj bo dovolj!

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Kar se je zgodilo tu na dan sv. birme, je pa že malo preveč. Naj vam dogodbo, dragi bralci «Domovine», na kratko povem. Otroci birmanci so se igrali s tistimi malimi bombicami, ki povzročajo, če stopiš nanje, rahel pok. Ko se je nekaj takega zgodilo, je pridiral ves razjarjen na lice mesta g. župnik. Otroci, ki so pok povzročili, so se mu pravočasno umaknili, le eden neprizadetih fantov je v lastno nesrečo ostal na mestu. Župnik ga je takoj zgrabil ter začel tepsti celo po obrazu. Dragi bralci «Domovine», ali se kaj takega spodobi za duhovnika? Tomaževske farane obžalujemo, da imajo takega župnika. Zato mu pa še popravljajte hleve. No, o tem pa drugič. Kako ste prizadeti Vi, farani, to razumemo mi Malonedelščani, ki imamo moža poštenjaka za dušnega pastirja. — Malonedeljski faran.

MALA NEDELJA. Na trojiško nedeljo dne 7. junija točno ob pol 4. uri se ponovi v društva-

nem domu pri Mali Nedelji «Revček Andrejček», narodna igra s petjem in godbo. Vabimo vse sosede in domačine, da si v obilnem številu ogledajo to krasno igro. Nikomur ne bo žal.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

PRAVOCASNO SKROPLJENJE TRT PROTI PERONOSPORI.

Trte škropimo zdaj že 40 let proti peronospori in še zmeraj se zgodi, da nam pokonča peronospora velik del letine, dasi je modra galica preizkušeno dobro sredstvo proti tej trtni bolezni.

Glavna krivda tiči v tem, ker odlašamo s prvim škropljenjem, ker preveč čakamo, preden se lotimo prvega škropljenja. Če zamudimo prvo škropljenje, potem je usoda vinograda v tistem letu navadno zapečaten, kajti zamujeno se ne dá nikoli več popraviti. In pri škropljenju trt gre za to, da ne zamudimo ugodnega trenutka. Posebno važno je to v letih, ko je spomlad vlažna in topla. S prvim škropljenjem moramo zabraniti, da se bolezen sploh ne more na trtnem listju prikazati in razviti, kajti kakor hitro je bolezen že notri, potem je prva škoda že tukaj in so njene posledice neizogibne, posebno če se pojavi bolezen tudi na zarodu.

Vse škropljenje imej tedaj nalogo preprečevanja bolezni, ne pa zdravljenja. Trto je treba pred napadom obvarovati, da je popoln uspeh zagotovljen. To velja ravno tako za trte po naših vinogradih kakor tudi za trte po latnikih in ob stenah naših poslopij. Preden se pojavi bolezen, morajo biti trte že poškrapljene.

Kdor še ni trt do sedaj škropil, naj to nemudoma stori. Prvo škropljenje se mora izvršiti proti koncu meseca maja. To škropljenje se mora potem še parkrat ponoviti, in sicer drugič po preteku 8 do 10 dni, kar se ravna seveda tudi po vremenu, in tretjič takoj po cvetju, oziroma dva do tri tedne po drugem škropljenju. Vse škropljenje bodi s potrebnim preudarkom izvedeno. Škropiti je treba tako, da so zlasti spodnje strani listov enakomerno poškrapljene, kajti po spodnji strani se bolezen prenaša in širi.

Vse škropljenje bodi sicer skrbno izvršeno, ob ugodnem vremenu in ne tik pred dežjem, da nam dež škropljenja ne pokvari. Za prvo škropljenje, ko je mladje še nežno, zadostuje enodstotna galična raztopina. Za 100 litrov vode zadostuje 1 kg modre galice in 1/4 do 1/2 kg gašenega apna. Preveč apna ne smemo dodajati, ker s tem oslabimo učinkovitost galice; taka zmes se tudi tako ne drži trdno listja. Apna je le toliko dodati, da se modri lakmusov papir (ki se dobi v lekarni) nič ne pordeči, če ga potopimo v raztopino, ampak ostane moder, kakor če bi ga potopili v čisto vodo. Za poznejše škropljenje se vzame navadno 1/2 kg galice in temu odgovarjajoča količina apna, navadno 2 do 2 1/4 kg, kar nam pokaže tudi lakmusov papir. Z apnom se ima razkisliti galična raztopina, ki je samo čista ali sama na sebi kisla in bi v čistem stanju popalila listje. Skrbimo tedaj, da raztopino pravilno pripravimo in — kar je posebno važno — da ne zamudimo pravočasnega škropljenja, ki je najbolj merodajno za končni uspeh! Priporočila se, da primešamo tekočini še 1 kg salojidina ali 100 gramov sulikola, da se obenem varujemo pred oidijem ali trtno plesnijo, ki dela tudi veliko škodo na trsuju.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Cene žitu pri nas so trajno visoke. Tudi v Ameriki so začele cene močno skakati. Na novosadski borzi se trguje domača pšenica po 475 do 480 Din, turšičica po 188 do 210 Din, moka «0» po 700 Din za 100 kg. Z drugim žitopi se skoro nič ne kupuje.

ŽIVINA. Cene nekoliko valujejo. Kakor je podoba, so se po zadnjem padanju pri nas v Sloveniji zopet nekoliko okrepile, dočim so v Zagrebu na zadnjem sejmu nadalje padle. Na mariborskem sejmu 26. t. m. so bile za kilogram žive teže naslednje cene (v oklepajih cene pred 14 dnevi): debeli voli 9 do 10 Din (975 do 1050), poldebili voli 825 do 875 Din (850 do 950), plemenski voli 7 do 8 Din (7 do 8), biki, klavni 8 do 950 Din, krave, klavne, debele 8 do 850 dinarjev (7 do 875), plemenske krave 550 do 7 Din (475 do 7), krave za klobasarje 325 do 5 Din (3 do 450), molzne krave 575 do 1050 dinarjev (450 do 675), breje krave 575 do 1050 dinarjev (450 do 675), mlada živina 630 do 825 Din (675 do 775), teleta 10 do 1350 Din. Cene mesu: volovsko meso in meso bikov in krav telic 12 do 20 Din, telečje meso I. vrste 20 do 2250 Din (20 do 2250), II. vrste 16 do 1750 dinarjev (16 do 1750), svinjsko meso 13 do 30 dinarjev (1250 do 30) za 1 kg. — Za konje ni bilo cen.

KRMA: Na mariborskem trgu so bile zadnje dni za krmo naslednje cene: seno 45 do 75 Din, otava 50 do 60 Din, slama 30 do 60 Din za 100 kg. Na zadnjem zagrebškem sejmu pa se je prodajalo seno po 75 do 100 Din.

Kratke vesti

= **Vrednost denarja.** Dne 27. t. m. se je došlo na zagrebški borzi v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 840 do 852 Din, 100 italijanskih lir za 23690 do 23920 Din, 1 dolar za 5970 do 6050 dinarja, 100 češkoslovaških kron za 176 do 17840 Din.

= **Kdaj je treba letos trte škropiti proti peronospori.** Na podlagi znanstvenih izkušenj je letos pričakovati prvi nastop peronospore v času okoli 30. maja. Zato moramo prvič škropiti trte proti peronospori pred 30. majem. Drugi nastop peronospore je pričakovati v času od 10. do 13. junija. V tem času naj bodo trte drugič poškrapljene. Tretjič je treba škropiti proti koncu junija ali prve dni julija, kakor hitro trte odeveto in se pokažejo kot konopljeno zrno debele jagode. Prvič škropimo z enodstotno, drugič in tretjič s poldrugodstotno galičnoapneno brozgo; le, če bo vreme močno deževno, vzamemo za pol odstotka galice več. Apna vzamemo le toliko, da bél preizkusni papir v zmesi pordeči. Preveč apna skvari učinkovitost galice. Po grozdju moramo posebno drugič in tretjič izdatno škropiti. Če primešamo škropivu prvič 100 gramov, drugič in tretjič pa 200 do 250 gramov sulikola, smo varni tudi pred plesnobo in ohranimo grozdje zdravo. Ako bi bilo leto mokro, poškrpimo trte v drugi polovici julija še četrtič.

B. Skaličký, Grm.

= **Ugodno stanje ozimnih posevkov v Evropi.** Poročila iz Amerike o stanju ozimnih posevkov so sicer malo ugodna, a je zato tem boljše stanje v Evropi. Zadnje uradno poročilo o setvah v naši državi pravi, da je stanje zelo dobro. V Nemčiji pričakujejo letos celo izredno dobro žetev. Isto velja za Francijo. Tudi Rusi se hvalijo. Pritožb, da pričakujejo slabo letino, ni iz nobene evropske države.

BELEŽKE

+ **G. Pucelj močno razočaran.** Najbolj žalosten zaradi trdnosti Narodnega bloka je G. Pucelj, ki je tako sveto računal, da bodo samostojni demokrati vrženi iz vlade in da bodo namesto njih prišli vanjo radičevci z novim priveskom gosp. Pucljem. Zaradi hrepenenja po vladi je naš gosp. Pucelj že parkrat menjal barvo. Kakšen program ima neki stranka G. Puclja, ki je danes to, jutri drugo, kakor da je politično prepričanje srajca, katero lahko slečeš, kadar ti je volja. Kaj mislite, da ta Pucljeva nedosledna politika more našemu kmetu koristiti? G. Pucelj ima že imenitno zgo-

dovino za sabo. Najprej je bil za ustavo, potem je bil za revizijo ustave, odnosno sploh proti njej, nato je s srbskimi zemljoradniki robantil po Beogradu, končno pa se je zvezal s prekuhuhom Radičem. Razvoj Pucljeve stranke je šel takšno rakovo pot, kakor je še v zgodovini slovenskih strank nismo zabeležili. Zato je tudi razumljivo, da se mu ostanki njegovih somišljenikov odločno puntajo ter ga zapuščajo.

+ **0 naši finančni politiki razpravljajo zadnji «Domoljub» tako neumno, da ne verjamemo, ako mu morejo verjeti njegovi najbolj zagamani somišljeniki. «Domoljub» predvsem ni všeč, da je finančni minister izjavil pred dnevi, da se mora v državnem gospodarstvu uvesti večje štedenje, ker se davki ne smejo več zviševati. «Domoljub» tudi trdi, da je finančni minister vodil tako finančno politiko, da naše gospodarstvo ni moglo priti do pravega reda in da naš dinar še sedaj nima stalnosti. Res pa je, da je ravno sedanji finančni minister dr. Stojadinović uvedel red v državno finančno gospodarstvo in da je ravno pod njegovim vodstvom prišel dinar na stalno višino. Finančne politike dr. Stojadinovića se ni upala menjati niti Davidović-Koroščeva vlada, ker je splošno priznana kot dobra. «Domoljub» ni všeč, da je narasla vrednost našega denarja, češ, da izvažajo naš kmet zaradi tega manj v inozemstvo. Veliko vprašanje pa je, ali je bolje, da ima kmet veliko kopo ničvrednega denarja ali pa manjše vsote boljšega denarja. Za državo, ki ima plačevati obveznosti v inozemstvu, je zboljšanje vrednosti denarja velikanske koristi, ravno tako pa tudi za vse sloje, ker obstoje s tem izgledi za zmanjšanje državnih bremen. Sicer pa je o teh stvareh škoda razpravljati z «Domoljubom», ki mu ni za to, da bi o zadevi razpravljal stvarno, temveč le za prazno demagogijo in hujskanje.**

+ **Kralj naj jim pomaga!** Pašić je s svojim govorom v radikalnem klubu, v katerem je izjavil, da morajo radičevci dokazati svoje izpreobrnjenje najprej z dejanji in da se zato radikali doslej še niso pogajali z radičevci, razbil vse spletke opozicijskega bloka, zlasti pa laži klerikalnega časopisja o razkolu Narodnega bloka. Sedaj, ko je Pašić razbil vse nade radičevcev, da bi mogli vstopiti v vlado, pa so začeli pisati opozicijski listi, med njimi seveda tudi «Domoljub», da je kralj za sporazum med radičevci in radikali in da ni zadovoljen s Pašićevim govorom. Tako vlačijo s svojimi lažmi v politiko tudi kralja, ki naj bi jim seveda pomagal, četudi so pisali še pred kratkim popolnoma v republikanskem zmislu. Laži jim pač ne bodo nič pomagale, posebno ker je znano, da je naš kralj ustaven vladar, ki se ne vmešava v strankarsko politiko.

+ **Zadnji «Domoljub» piše, da sta dr. Žerjav in dr. Pivko prošila za vstop v radikalno stranko.** Škofov tednik si to kar na lepem izmišljuje. Pravi tudi, da bo na ta način dr. Žerjav kmalu že v tretji stranki. Najprej da je bil navdušen demokrat in oboževatelj Davidovića, potem pa da se je prepisal v samostojno demokratsko stranko, ko je Davidović nastopil proti krivici, korupciji in proti vladi. Vsak političen otrok ve, da se dr. Žerjav ni prepisal v SDS, temveč da so se samostojni demokrati ocepili od Davidovićeve stranke, ker se je Davidović začel pogajati z radičevci in klerikalci in je stopil z njimi tudi v skupno zvezo. Kar se pa Davidovićeve očitkov proti korupciji in vladi tiče, naglašamo, da je Ljuba Davidović svoječasno očital pod svojim imenom javno dr. Korošcu korupcijo, ker je doktor Korošec nakupil ameriške ženske bluže in srajčke kot minister za prehrano, namesto da bi za isti denar kupil potrebna živila. Klerikalci mislijo, da bodo s svojimi lažmi škodovali prijateljskim odnošajem med strankama Narodnega bloka, kateremu že tri mesece napovedujejo razpad. Pa se hudo motijo. Narodni blok stoji trdneje kakor kdaj prej na vladi, klerikalci pa bodo še dolgo morali jesti grenki kruh opozicije, ker sploh nimajo nobenega upanja, da bi se mogli zopet kdaj priti do ministrskih stolčkov.

DOMAČE NOVOSTI

Vesele binkošne praznike vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine»!

* **Posvetovanje zaradi kraljeviča Gjorgja.** Kakor smo že poročali, je kraljev brat kraljevič Gjorgje opasno zbolel na živcih in v takem stanju počel razne neodgovornosti. Te dni je bil v Beogradu pod predsedstvom kralja ožji kronski svet, ki se je bavil z boleznijo kraljeviča Gjorgja in sklenil važne mere napram njemu.

* **Iz zveze kulturnih društev.** Občni zbor Zveze kulturnih društev se vrši v nedeljo 7. junija ob 10. dopoldne v prostorih ZKD v Ljubljani (Narodni dom). Včlanjena društva naj izstavijo delegatom izkaznice, ki veljajo tudi za polovično vožnjo po železnici. Udeleženci kupijo pri vstopnih postajah cele enosmerne, s postajnim dnevnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom udeležbe na občnem zboru tudi za povratek. Popust velja od 6. do 8. junija t. l. Društva, ki še niso poslala poročila za leto 1924., naj to nemudoma storo.

* **Nova postojanka Samostojne demokratske stranke v Slovenskih goricah.** Pišejo nam: V četrtek 21. t. m. se je vršil pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah sestanek somišljenikov SDS iz občin Sv. Trojica, Zgornji Porčič, Spodnji Porčič, Senarska, Verjane, Osek, Gočova in Biš. Volišče Sv. Trojica je že pri zadnjih volitvah dalo častno število 41 glasov za Narodni blok. Sestanek somišljenikov je pokazal, da se to število ni samo obdržalo, temveč še pomnožilo. Po izvajanjih oblastnega tajnika SDS se je soglasno sklenila ustanovitev krajevne organizacije za gori navedene občine. Za predsednika je bil izvoljen kmetovalec g. Matija Vračič iz Senarske in v odboru so zaupniki iz vseh občin. Pristopilo je takoj čez 40 članov ter je to nova trdnjavica SDS v Slovenskih goricah, ki so bile še pred nedavnim skoro izključna domena g. Žebota in njegove demagogije. Slovenjgoričani se probujajo, izpregledujejo in obračajo hrbet političnim sleparjem.

* **Spominska plošča v svetovni vojni padlih vojakov župnije Lom** se bo odkrila v nedeljo 7. junija. Spomenik bo vzidan v cerkveni zid.

* **Občni zbor žalske gasilske župe** se je vršil v nedeljo v hotelu Piki v Zalcu. Zastopanih je bilo 35 društev s 63 delegati. Župni načelnik g. dr. Bergman je poročal o društvenem delovanju v preteklem letu. Župa ima še vedno 42 članic, dasi je bila ustanovljena trboveljska župa, h kateri je pristopilo šest članic žalske gasilske župe. V prošlem letu je bilo ustanovljenih dvoje novih društev, in sicer v Zabukovci in Trnovljah. Odbor se je konstituiral naslednje: župni načelnik dr. Rihard Bergman iz Zorca, podnačelnik Konrad Golgranc iz Gabeja, poslovodja učitelj Kotnik iz Petrovč, namestnik šolski upravitelj Jankovič iz Vojnika, prisednik šolski kontrolor Vengust iz Celja; odborniki: župan Antloga iz Gotovelj, Josip Jug iz Zorca ter Turnšek iz Šent Pavla pri Preboldu; namestniki: Rojnik in Kronošek s Polzele ter First iz Šmarja pri Jelšah; računsko preglednika: Speglič iz Gaberja in Vengust iz Ljubečane, namestnik Kunst iz Gornje Ložnice pri Zalcu. Izredna skupščina žalske župe se bo vršila v Braslovčah ob priliki 25letnice tamšnjega gasilnega društva.

* **Žalski občinski zastop razpuščen.** Občinski zastop v Zalcu je bil te dni razpuščen in za gerenta do izvolitve novega zastopa imenovan gosp. Franjo Šoštarčič.

* **Nov vojni red na naših železnicah** bo stopil za vsó kraljevino v veljavo dne 5. junija.

* **Izjava.** Obžalujemo, da smo v št. 11. svojega lista od 13. marca t. l. objavili anonimen dopis iz Preloke, v kojem je bil po krivici napaden tamošnji župnik g. Alojzij Jerič. Lojalno izjavljamo, da listu ne moremo očitati nobeno nepoštenost ali nepravilnost niti glede njegovega poslovanja kot pred-

sednik krajnega šolskega sveta niti glede zaračunanjanja šole. — Uredništvo „Domovine“ v Ljubljani.

* **Vesele binkošne praznike želi vsem čitateljicam, zlasti vsem dekletom, inženjerski podnarednik Josip Slekovec** od Sv. Antona v Slovenskih goricah, sedaj v službi v štabu komande inženjerije III. A. O., Skoplje (Južna Srbija).

* **Delo na izenačenju neposrednih davkov** se bliža dovršenju. Finančni minister dr. Stojadinović je imenoval te dni komisijo, ki ima izdelati v najkrajšem času zakonski predlog za izenačenje neposrednih davkov, ki naj bi prišel pred Narodno skupščino že v začetku julija. V komisiji se nahaja tudi več Slovencev.

* **Za novo postajališče na progi Ormož—Ljubomer—Murska Sobota.** Nekatero občine se potegujejo za to, da bi se napravilo v Pušencih postajališče. V poštev prihajajo občine Pušenci, Frankovci, Hum, Šalovci, Obrež ter tudi Središče in Vodranci. Železniška uprava ne nasprotuje upravičeni želji prebivalstva. Gre samo za to, kako bi se prišlo do kritja zadevnih stroškov.

* **Zanimive izkopine.** V okolici Šida v Sremu je kmet Milaković našel pri prekopavanju vinograda lonce, napolnjen s starodavnim nakitom, kakor zapestnicami, uhani in drugim. Sresko poglavarstvo je poslalo na lice mesta strokovnjaka, ki je ugotovil, da so najdeni predmeti iz brončene dobe. Vsi predmeti so bili izročeni beograjskemu muzeju.

* **Smrtna kosa.** V Dravljah je umrl gostilničar in mesar g. Pavel Goljar. Pokojnik je bil priljubljen v svojem krogu in je užival splošno spoštovanje. — V Trbovljah je preminul hišni posestnik in rudniški nadhišnik v pokoju g. Ivan Supan. — V Kamniku je v visoki starosti 83 let umrl g. Martin Novak, nadpoštar v pokoju. V mladih letih je bil vesel družabnik, navdušen pevec in tudi predsednik pevskega društva «Lire». — V Nemčiji je umrl g. Jožef Logar, trgovec in posestnik v Kranju. Njegovo truplo je bilo prepeljano v domovino. — V Mariboru je preminula v najlepši dobi življenja gđ. Olga Soršakova, učiteljica v Slivnici. — Na Golniku je umrl g. Franc Mramor, gostilničar in posestnik pri Sv. Trojici. Njegovo truplo je bilo položeno k večnemu počitku v Velikih Laščah. — V Zgornji Hudinji pri Celju je preminul hišni posestnik g. Ivan Kos. — Blag jim spomin, preostalim naše iskreno sožalje!

* **Smrtna kosa.** Pri Sv. Jederti nad Laškimi je umrl g. Vladko Tekavec iz ugledne Štrumbljeve hiše. Blag mu spomin!

* **V visoki starosti 104 let** je umrla v slavovski vasi Privlaka vdova Pavla Borovac.

* **Sneg v Južni Srbiji.** V okoli Skoplja je zapadel te dni debel sneg, ki se pa seveda ni dolgo držal.

* **Sejem v Boštanju** se bo zaradi binkoštnih praznikov vršil v soboto 30. t. m.

* **Požar na Pragerskem.** V zalogi sena gostilničarja, trgovca in posestnika na Pragerskem g. Gerželja je nastal te dni požar, ki je uničil gospodarsko poslopje in obsežno lopo za seno. Požar so omejili gasilci in domačini.

* **Zemlja je zasula** na Uncu 27letnega delavca Franca Turka, ki je bil pod nekim gričem zaposlen v vinogradu. V trenutku nesreče je bil navzoč njegov triletni sinček, ki je jokaje klical očeta in skušal z rokami odgrebsti zemljo. Ko je prišla pomoč, je bil Turk že mrtev. Zena ponesrečenca je iz žalosti zblaznela.

* **Ponovni požar na Primskovem.** Te dni je na Primskovem pri Kranju izbruhnil požar v gospodarskem posloplju Jerneja Fendeta ter ga v nekaj urah popolnoma upepelil. Gasilec s Primskovega in Kranja, ki so prišli na kraj nesreče in stopili v akcijo, se je zahvaliti, da se požar ni razširil na ostala poslopja. Ker je v

zadnjem času v okolici Kranja bilo več požarov, se sumi, da je ta in prejšnje požare zanela ena in ista zlobna roka.

* **Smrtna nesreča pri košnji.** V okolici Slovenjgradca je posestnikov sin Alojzij Sinreich pri košnji zadel s koso svojega 13letnega brata tako nesrečno v trebuh, da je deček na mestu umrl.

* **Smrt pod motornim kolesom.** V vasi Brestrnici pri Mariboru se je zadel sin mariborskega tovarnarja Poschingerja z motornim kolesom pa nesreči v 70letnega vničarja Karla Franca, ki je pod kolesom takoj obležal mrtev. Motor se je prekuenil in se je tudi Poschinger opasno ranil. Poschingerjev spremljevalec Mayer, ki je sedel na drugem sedlu, je bil le lahko poškodovan.

* **Smrtna nesreča.** V samostanskem vodnjaku frančiškanskega samostana v Mariboru so našli utopljenega 75letnega starčka patra Kalista Herica. Ker je bil popolnoma slep, je nedvomno, da se mu je pri sprehođu zgodila nesreča. Pokojnik je bil priljubljena osebnost v Mariboru. Blag mu spomin!

* **Samomor.** V gozdu med Pragerskem in Račjem so našli mrtvo uslužbenko nekega železničarja na Pragerskem Elizo Donejevo, ki je izpila lizol. Vzrok samomora ni znan.

* **Dva vlomna na Humu.** Pred kratkim so neznanu tatovi vtili v vilo Pavla Piriha na Humu ter odnesli razne stvari v vrednosti 15.000 Din. Najbrž isti vlomilec so nekaj dni nato vdrli v lovsko kočjo gozdarja Valentina Jana v Jatni. Pobrali so mu razne predmete v vrednosti več tisoč dinarjev. Sumi se, da sta bila vlomilca dva okrog 30 let stara precej močna in čedno oblečena možaka, ki sta se klatila tam okoli.

* **Trije vloni v eni noči.** Iz Borovnice nam pišejo: Pri nas so zopet poizkušali svojo srečo tatovi. Vlomili so v eni noči kar na treh krajih: v trgovino g. Balona, v gostilno gospe Švigljeve in pa v trgovino in gostilno g. Ivana Drašlerja na Dolu pri Borovnici. Toda zlikovci so očitvidno imeli smolo. Šlo jim je menda bolj za denar; tega pa niso dobili. Zato so se morali zadovoljiti s par kosi blaga in nekaj kilogrami sira, pa so še tega nazadnje pozabili na vrhu gospe Švigljeve. Upamo, da bodo oblastva kmalu prišla na sled tej tatinski zalegi, ki že dalje časa ogroža imetje v borovniški občini.

* **Vlom v Stari cerkvi.** Pred kratkim so ponoči vlomili cigani, ki so se že dalje časa klatili v okolici Črnomlja, v trgovino Alojzija Grimsa v Stari cerkvi. Napravili so mu škode nad 11.000 dinarjev.

* **Izročeni tat.** Iz Češkoslovaške so poslali Jožefa Hočevarja iz Logatca, ki je v Kamniku okradel tri osebe.

* **Utopljenka v Savi.** V Trbovljah so potegnili iz Save okoli 33letno utopljenko, katere identiteta še ni ugotovljena.

* **Obstreljenega vlomilca odnesla njegova tovariša.** V Gračanih so skušali trije tatovi vloniti ponoči v sušilnico mesarja Puntigarja. Ker je lajal pes, se je gospodar zbudil, vzela puško, streljal na zločince in enega ranil. Zločinčeva tovariša pa sta ranjenca pobrala in pobegnula z njim.

* **Dve smrti obsodbi v Varaždinu.** Varaždinsko sodišče je obsodilo v petek kmeta Ivana Znidariča iz Ludbrega, ker je dal po kmetu Aleksandru Severu umoriti svojo ženo. Na smrt je obsojen tudi Sever.

* **Smrtna obsodba opasnega razbojnika.** Potratno sodišče v Štipu je obsodilo nevarnega razbojnika Bojovića zaradi njegovih številnih zločinov v smrt na vešalih.

Slabo spričevalo.

Sinko: «Ata, ali bi bili veseli, če bi vam prihranil 100 dinarjev?»

Oče: «Se razume.»

Sinko: «No, jaz sem vam jih prihranil, ker vam ne bo treba dati 100 dinarjev za dobro šolsko spričevalo, kakor ste obljubili. Jaz sem namreč prinesel slabo spričevalo iz šole.»

«Z veseljem! Kar povejte mi jo!»

Torej, bralci, berite še to!

Godec Cingelc je bil tudi enkrat mlad in kaj brhek gorenjski fant. Ponosen je bil oče na svojega sina Tomaža. Le to ga je jezilo, ker je Tomaž bolj ljubil harmoniko kakor pa delo na polju. Pa tudi je Tomaž običajno vsak ponedeljek po celo dopoldne ležal nad hlevom in si zdravil «mačka».

Pa se je domenil Cingelc neke binkošti s svojima največjima prijateljskima, da grede skupaj na Limbarško goro. Odšli so vsi trije že kar na predvečer binkoštnih nedelje, ker so hoteli gori nočevati in čakati rane svete maše.

Tako so z nočjo vred prišli na goro. Okrog cerkve je gorelo polno malih ognjev in ženske so kuhale kavo. Vsi trije so hodili nekaj časa okrog ognjev, seveda so jih vse bolj zanimale kuharice kakor pa ognji.

Pri tem opazovanju se Tomaž Cingelc ustavi pri dveh brhkih dekletih in začne najlepši izmed njiju prav lepo «na dušo govoriti». Šlo mu je po sreči, pa je sam zlodej prinesel mimo fanta, ki je imel še bolj namazan jezik kakor godec Tomaž. Zato je Cingelca izpodrinil.

Z jezo je odšel proč in premišljal, kako bi se znosil nad tekmečem. Naenkrat pa mu šine v glavo izborna misel.

Gre v cerkovniško hišo, ki je ob shodih tudi gostilna. Tam se snide z moravškim kaplanom, ki je prišel gori, da bo izpovedoval. Povabi ga v stransko sobico in mu hinavsko pripoveduje:

«Vejo, gospod Jurij, kaj takega si pa jaz nisem mislil, da se more zgoditi na tem svetem kraju. Vejo, jaz sem prišel gori iz pravega krščanskega namena, da bom opravil sv. spoved in sv. obhajilo. Ko grem za cerkev, kaj vidim tamkaj? Dve dekleti kuhata kavo, neki malopridnež pa hoče eno od teh zapeljati. Vprašam Vas, gospod, ali se to spodobi? Ali bi šli, gospod Jurij, in jih razpodi?»

Tega moravškega kaplana, gospoda Jurija, so se bali vsi fantje, kajti bil je močan, pa tudi hud. Kaplan in Tomaž sta torej odšla na lice mesta.

Zviti Cingelc je ostal malo v ozadju in pokazal kaplanu omenjene tri, kajti navihanec je dobro vedel, da bi se fant, ako bi ga videl v družbi kaplanovi, pozneje kdaj znosil nad njim.

Razljuteni kaplan Jurij kar plane nad fanta, ki je sedel poleg dekleta pri ognju in imel eno roko preko njenih ramen, in ga udari z vso močjo po licu. Zapeljivec se je brez besede pobral proč in se seveda večkrat počel po boleči strani lica. Kaplan je priložil sedaj še dekletu eno krepko, dočim je njena tovarišica med tem že pobegnila. Razljuteni kaplan je razmetal z nogo tudi ogenj in razlil lonec s kavo. Nato je šele izpregovoril jokajočemu dekletu, ki ga je udaril: «Sram vas bodi vse skupaj, ali je tako obnašanje za božjo pot?»

Tomaž pa se je v ozadju natihem smejal. Cingelc je bil prav zadovoljen isto noč. Po polnoči je odšel s tovarišema k cerkovniku in so tamkaj imenitno spali do jutra.

Naslednji dan dopoldne je Tomaž dobil kar od treh deklet velika rdeča srca z napisi. Videl je tudi svojega tekmeča, ki je bil precej višnjeve barve na desnem licu. Ta je odnesel dober odpustek z Limbarške gore in je tudi lahko komu povedal, kako trdo roko ima gospod kaplan Jurij.

Popoldne je Tomaž igral na harmoniko v Krašnji v znani Juretovi gostilni. Mladi romarji in romarice pa so se vrteli, da se je kar kadilo po sobi.

Na binkoštni ponedeljek je deževalo. Tomaž pa, ki je stal zvečer na gostilniškem pragu, je hinavsko govoril ljudem: «Dobro

je, da Bog goro opere, saj dosti grehov pu-stijo gori romarji...»

Ko mi je godec Cingelc povedal vso to zgodbo, je še dodal: «Ali misliš, Tone, da je sedaj kaj bolje? Tudi sedaj je še dosti takih romarjev, ki ne gredo sv. Valentina častit, ampak dekletom na srca pilat.»

IV. Ko je bila vojna.

Leta 1918. je bilo. Na Limbarški gori je bil znova romarski shod — v četrtem letu svetovne vojne.

Bil sem takrat ravno doma na dopustu; pripeljal sem se s Tirolskega domov. Ker sem imel ravno priliko, sem romal tudi jaz na goro.

Ob osmih sem bil že na Dunajski cesti. Dosti vozov je drdralo mimo mene in nasproti meni. Pa huda svetovna vojna se je tudi tukaj poznala. Na vozeh so bile zvečine same ženske. Le tu pa tam sem videl kakega postarnega moža ali kakega tovariša vojaka pohabljenca.

Ko sem stopal po gozdni poti na Limbarško goro, sem čul spredaj in zadaj samo tannanje romarjev. Stari sključeni očanec, ki je počasi lezel na goro, je tožil za sinovi, žene za svojimi možmi, dekleta pa bolj na skrivaj za svojimi ljubljenimi fanti.

Na planoti pred cerkvijo je bilo dosti siromakov, ki pa so po večini prosili romarje le za jedila, kajti takrat je bila huda beda, kar nam je vsem znano. Dobilo se je takrat vse pičlo odmerjeno na znane izkaznice.

Pri cerkvi sem se sešel s svojimi tovariši vojaki. Od njih sem izvedel, da je ravno nekaj dni poprej ustrelil znani lukovski nemškutarski orožnik Horak Reškovega iz bližnjih Spodnjih Lok. Fant je bil doma na dopustu, po pretoku dopusta pa ni šel takoj nazaj. Sit je bil že vseh vojnih nadlog, stradanja in uši. Pa ga je Horak zalotil in smrtno obstrelil, da je v groznih mukah umrl...

Baš sem hotel to vest primerno okritizirati, kar zagledam štiri orožnike, ki grede proti nam; poleg je bil tudi Horak.

Orožniki so se ustavili pri nas in zahtevali od nas «urlaubšajne». Mene je zagrizeni Horak koj postrani pogledal, kajti imel sem še samo en dan dopusta.

«Vi, glejte, da greste jutri takoj nazaj!»
«Ste brez skrbi, bom šel! Če mi je smrt namenjena, naj pa umrem v tujini, doma se ne dam streljati.»

Horaka so pogrele te besede. Drugega pa ni mogel reči kakor samo to: «Kdor postavo prelamlja, se mora kaznovati!»

Namesto veselega potrkavanja kakor poprejšnje čase se je oglašil in yabil ljudi eden edini zvon, kajti druga njegova dva tovariša je že ugrabila Avstrija.

V spominu mi je ostala tudi pridiga mladega duhovnika. Bodi mu vsa čast! Med drugim je povedal: «Dragi mi romarji in romarice, jaz vam vidim v Vaše boleče duše, hudi časi so sedaj, pa vse bo minulo! Upanje, ono veliko tolažljivo upanje ne sme izginiti iz Vaših src. Božji naklepi so nam ubogim zemljanom nerazumljivi. Mi ne vemo, kako radost pripravlja Vsegamogočni vsem trpečim, jaz rečem, tudi vsem zatiranim narodom, ki Njegove zapovedi izpolnjujejo.»

Prav potolažen sem odšel iz svetišča in prosil Boga, da bi se čimprej uresničile te pridigarjeve besede in bi bila kaj kmalu strta oholost nam Slovanom kruta nemška sila.

S tovariši vojaki smo se ustavili nekoliko v Krašnji v Pavletovi gostilni. Ko smo videli po cesti prihajati žandarje, smo nalašč zapeli:

Hej Slovani, naša reč slovanska živo klije,
dokler naše verno srce za naš narod bije.

V lepi pomladni noči sem koračil domov; bil je zadnji večer mojega dopusta. V mese-

čini sem se ozrl proti ljubljeni Limbarški gori in si mislil: «Bodi mi pozdravljena, Limbarška gora, ali boš kaj kmalu svobodna?»

No, moje želje so se izpolnile kmalu.

Anton Stražar.

Polet na severni tečaj

Dne 22. maja popoldne sta odletela znana raziskovalca ledenih pokrajin, Norvežan Roald Amundsen in Lincoln Ellsworth z dvema aeroplanoma s Spitzbergov na severni tečaj, na katerega doslej še ni stopila človeška noga.

Oba letalca sta vzela s seboj za primer, da bi se morala vrniti peš, za 30 dni živeža. Določeno je bilo, da bosta oba letala plula drug poleg drugega v višini 100 metrov in da ne bosta niti na potu na severni tečaj niti na povratku nikjer pristala, ako bi ne bila prisiljena. Dva parnika sta za njima odplula po morju proti severu, kolikor so jima dopuščale razmere.

Zanimanje za ta polet na severni tečaj je po vsem svetu ogromno, ker ni dvoma, da je velikega znanstvenega pomena. To zanimanje narašča z vsakim dnem, ker ni o usodi drznih letalcev doslej še nobenih poročil.

Pričenja se že misliti, da sta se ponesrečila. Mogoče je, da sta se letali pokvarili in da sta morala pristati na zemljo. V tem primeru bi bila oba raziskovalca severnega tečaja izgubljena, ker je skoro izključeno, da bi se mogla vrniti peš po večnem snegu in ledu v obljudene kraje.

Kljub temu upajo, da sta še pri življenju, ker sta bili letali izdelani nalašč v ta namen in preizkušeni. Ameriške Zedinjene države bodo brzkone poslale drznima letalcema na pomoč znani ogromni vodljivi zrakoplov «Los Angelos». Ladji, ki sta odpluli proti severu takoj po odhodu obeh letal, nimata o Amundsenu in njegovem tovarišu nobenih poročil.

Nekateri sodijo, da je oba letalca zadržalo slabo vreme in da se ne moreta vrniti radi snežnih viharjev. Mogoče, da sta tudi zgrešila pot, kar bi bilo za oba usodnega pomena. Direktna pot na severni tečaj znaša okoli 2200 km, letali pa sta imela s seboj bencina samo za 2600 km poti.

Amundsen je znan raziskovalec ledenih pokrajin ter se je za svojo pot pripravljaj dalje časa. Z njegovo smrtjo bi zemljepisna znanost izgubila odličnega raziskovalca tajnosti zemlje.

Ženini

Zuža: «Kdo pa so oni trije gospodje, ki tako uslužno dvorijo gospodični Kunigundi?»

Maža: «Eden je bil njen ženin, drugi je sedaj njen ženin, tretji pa še bo.»

Postopačev izgovor

Gospodar: «Lačni ste in brez denarja? Glejte, tu je kup drv, sežagajte jih!»

«Postopač: «Ne zamerite, drv pa ne preneso moj želodec.»

ZA MLADE-PRIJATELJE

Otroške igre in nagajive pesmice

Kadar otroci začnejo igro lovljenje, navadno voditelj igre določi kakšno število in nato šteje v krogu soigralce tako dolgo, da pride do zadnje številke. Kogar zadene, ta lovi. Še česče se pri tej igri poslužujejo kakšnega besedila, ki včasih nima nikakega zmisla. V Savinjski dolini se rabi n. pr. naslednje besedilo:

Da, du,	gava, raka,
dada, ru,	bumba, staka,
zibu, bobu,	princ.
gava, ru,	

Sedaj pa še nekaj nagajivih pesmic, s katerimi si nagajajo otroci v Savinjski dolini. Najbrže so slične pesmice znane tudi drugod. V savinjskem narečju, kolikor se z našo pisavo more podati, se glase nekatere nagajive pesmice na imena tako-le:

I.	
Anza — panza	V gošo zbežšov,
štruklje peku,	smolo brav,
peč podru,	peč namazov —
vse požru.	tak je prav!

II. III.

Ton — baron	Franc — žganc
je udaru na zvon.	prime žabo za grtanc.
So se babe smejale,	Žaba reče «kvak».
k' so jajca peljale.	Franc se zvrne vznak.

IV.

Jaka	miš' lovi,
po dilah skaka,	pa neč ne dobi.

Zgodbe Hlačonovega Ahaca

Boltežarju Hlačonu, ki je kmetoval v Zakotju, se je rodil sinček. Za starše je bil to velik dogodek, kajti imeli so doslej že tri hčerke, a še nobenega sina, ki bi kdaj prevzel očetovo posestvo in nosil za njim njegovo slavno ime.

Ta zgodovinski dogodek je bilo treba primerno proslaviti. Zato so se h krstu zbrali tete, strici, babica in ded, da bi uganili ime majhnemu poganu. Pa je rekla teta Urša tako, stric Gašper drugače, babica Špela je pogodila tretje, teta Neža četrto, ded Miha peto. Ko so se tako prerekali in ker novorojeno bitje po stari navadi ni moglo dobiti toliko imen, je odločil oče Boltežar Hlačon:

«Ahacij naj bo, pa je. Lepo je to ime in tudi nekoliko nobel.»

Krstili so ga torej za Ahacija, imenovali pa Ahaca, ker je krajše.

Ahac je doraščal in kazal dnevno, da bo iz njega nekaj posebnega.

Ko je začel zahajati v šolo, je menil nekoč učitelj:

«Ahac, ti imaš v glavi eno kolo preveč ali pa eno premalo.»

Pa je Ahac menil, da bi imel rajši eno preveč, ker da je vedno bolje, če imaš kake stvari preveč. In je že vprašal Ahac doma očeta, kakšno je neki to kolesje v glavi. Če ni mogoče podobno kolesju ure, ki jo je Ahac snel s stene in popravil.

Nekega dne je učitelj v šoli učil naravoslovje ter vprašal, kdo bi poznal kakšno ptico.

Vse je molčalo v razredu. Nobena glavica se ni mogla spomniti na kakšno pernato žival. Končno je dvignil roko Janžek.

«No, le povej, Janžek,» ga je pobudil učitelj.

«Čaplja.»

«Dobro! Ali še vé kdo za katero?»

Preteklo je nekaj časa napetega premišljevanja in že je dvignil roko Ahac.

«Torej ven z besedo!»

In se je Ahac odrezal: «Še ena čaplja.»

Ko se mu je učitelj zasmejal in z njim ves razred, je bil naš Ahac hudo užaljen, ker se norčujejo iz njega, dasi sta v celem razredu edino Janžek in on vedela odgovor na težko vprašanje.

Ahac pa se ni razvijal samo duševno, temveč tudi telesno — mogoče baš telesno izdatnejše kakor duševno. Nekoč na poti v šolo mu je padlo v glavo, da je zgrabil malega Janžka in ga držal nad domačim potokom.

Janžek je v strahu kričal: «Izpusti me, izpusti me!»

In Ahac, ki je bil usmiljenega srca, ga je izpustil, da je Janžek padel v vodo. Bog pomagaj, če je bila baš tam voda, kjer ga je držal.

Janžek je bil strašno hudoben in je zato zatožil Ahaca v šoli, da ga je učitelj prav trdo prijel.

«Saj nisem ničesar napravil,» se je zagovarjal Ahac, «Janžek me je prosil, naj ga izpustim in jaz sem ga izpustil.»

Ahacov ata si niso delali preveč skrbi zaradi posebnega kolesja Ahačeve glave ter menili, da bo že znal krave pasti in gnoj kidati, za gospoda pa ga ne nameravajo dati v učenje.

Mama so bili enakih misli ter so se že posluževali Ahačevih telesnih sil. Tako so ga poslali nekoč v štacuno po vžigalice ter mu zabičali, da mora prinesiti najboljše.

Ahac je bil vesel, da je dobil delo, kajti delal je rad. Ko je prinesel škatlo, jo je mati odprla in začudeno pogledala:

«Kaj si počenjal, nesrečnik?»

«Kaj? Izvršil sem vaše naročilo ter preiskusil vse vžigalice. Vse so dobro gorele.»

Ahac je postajal starejši, a je še vedno sedel v prvem razredu. Prihajal je celo prav redno v šolo, ker mu je ugajalo, da ga učitelj skoro nikdar ni mučil z vprašanji in da so se otroci tako radi zabavali z njim. Le sem in tja je menil učitelj, da je Ahaca ne sme popolnoma prezreti. Tako ga je n. pr. vprašal, kje se nahaja Gornja Šiška, in Ahac je odgovoril popolnoma točno: «Pri Ljubljani.»

«No, pa še povej, kje je Ljubljana.»

«Kje neki bo,» je nekako jezno zagodrnjal Ahac, «to se razume, da pri Gornji Šiški.»

To je bilo zadnje vprašanje, na katero je moral Ahac odgovoriti, potem so potekla leta in Ahac je zapustil šolo, da postane očetov sotrudnik. Pa je oče uvidel, da je treba tudi za delo na polju imeti kolesje v redu, kajti Ahac je okopaval turščico in vso posekal, zeljišče pa pustil.

«Za pastirja bo še najboljši,» je odločil lepega dne oče Hlačon. In takoj drugo jutro je gnal Ahac čredo goved na domači travnik

za vasjo, a s travnika v sosedov zelnik, ki so ga rogate zverine najbolj obrajtale.

Sosed se je razjezil in prišel nad Hlačonove, kjer je našel doma Hlačonko samo ter jo oštel. Hlačonka pa je prišla za ušesa Ahaca, ko se je vrnil s paše, ter mu jih hudo navila. Ahac je vpil, se kregal in se čudil, zakaj ga mati muči, nato je zbežal iz hiše ter okrog poslopja jezno godrnjal.

«Kaj pa je, Ahac?» ga je skrbno vprašal oče, ki je prispel s polja.

«Kaj bo neki? Vaša žena me je uhljala in sem se skregal z njo.»

Starši, tete, strici, ded in celo sestre so ugotovili, da se kolesje Ahačeve glave noče uravnati, temveč se položaj vedno bolj zamotava, tako da mu najbrže manjkata že dve kolesi, odnosno sta dve preveč. Zato so Ahaca razrešili vseh dolžnosti sedelovanja za prospeh domačega gospodarstva. In Ahac je s tem zadovoljen. Zdaj hodi lovit v potok ribe, domov pa prinese žabe, v gozd hodi nabirat jurčke, domov pa privleče mušnice, ki so tako lepo rdeče. Tudi nad rake se je že spravil, pa je ta nevaren poset opustil, češ, da te živali preveč grizejo. Blaže Blažon.

Štirje bogatini

(Perzijska pravljica)

V davnem času so v velikem mestu živeli štirje prijatelji. Bili so zelo bogati, imeli so vsega dovolj, mnogo zlata, srebra in dragocenosti. Pa se je zgodilo, da so vsi štirje nenkrat izgubili vse premoženje.

Kaj naj sedaj napravijo? Lepega dne so se odpravili vsi štirje k čarovniku ter mu obrazložili svojo nesrečo. Čarovniku so se zasmilili in dal je vsakemu po eno čudotvorno kroglico, rekoč:

«Podajte se na pot, vsak naj si položi svojo kroglico na glavo. Kjer bo kroglica padla na tla, tam naj vsak koplje in tako bo vsak našel nekaj, kar mu je namenjeno.»

Prijatelji so napravili, kakor jim je rekel čarovnik.

Prehodili so že dolgo pot, kar je prvemu izmed njih padla kroglica z glave. Vzel je orodje, začel kopati in našel v zemlji bakreno rudo. Nato je rekel ostalim prijateljem:

«Zadovoljen sem z bakrom. Ako hočete, lahko ostanete tu in si delimo, kar bomo izkopali.»

Prijatelji niso sprejeli njegove ponudbe, nego so krenili naprej. Kmalu je padla tudi drugemu kroglica z glave. In ko je ta kopal na dotičnem mestu, je našel srebro. Tudi ta prijatelj je rekel:

«Ako želite, ostanite tu, kajti to srebro je tudi vaše.»

Ostala dvojica ni bila s tem zadovoljna in je nadaljevala pot. Kratek čas za tem je padla tretjemu tovarišu kroglica z glave in ko je kopal, je naletel na zlato žilo. Dejal je svojemu četrtemu prijatelju:

«Ne poznam dragocenejše kovine, kakor je zlato. Zato želim, da ostaneva oba tukaj.»

Prijatelj pa mu je odgovoril:

«Čemu bi ostal tu, ko bom gotovo naletel na žilo dragega kamenja.»

Potoval je torej naprej, dokler tudi njemu ni padla kroglica z glave. Kopal je in kopal

ter našel železo. Bil je razočaran in je dejal sam pri sebi:

«Zakaj nisem poslušal svojega prijatelja in ostal pri zlatu?»

Okrenil se je in se vrnil, da poišče prijatelja in njegovo zlato. Toda prijatelj in zlato sta izginila. Ni ju mogel najti. Vrnil se je zopet k železni žili, pa je ni več našel. Ves obupan se je podal nato k čarovniku, toda tudi ta je izginil.

Tako je ostal revež, dočim so njegovi trije tovariši, ki so se zadovoljili s tem, kar so našli, živeli v sreči in miru.

Vrba

(Perzijska pravljica)

Bila je nekoč mogočna vrba, ki je rasla v vrtu ob neki mali hiši. Lastniku hiše je bilo neprijetno, da vejevje drevesa ne propušča nobenega solnčnega žarka na njegovo hišo, zato je sklenil, da drevo poseka.

Toda njegov sosed Alim je imel usmiljenje z ubogim drevesom, kateremu so pripravljali tako žalosten konec, pa je šel, kupil hišo in vrt ter stanoval sam v hiši, ki jo je vrba obseščevala.

In zgodilo se je, da se je duša drevesa izpremenila v lepo deklico, stopila pred Alima in ga vprašala, ali jo hoče za služabnico.

Alimu je ugajala deklica in se je poročil z njo.

Ko je poteklo leto dni, mu je darovala mlada žena dečka. Alimovo veselje je bilo veliko, toda že s tistim dnem se je pričela njegova nesreča. Njegove kupčije so se ponesrečile, njegovi dohodki so se manjšali, njegovo bogastvo je ginilo in končno je moral prodati hišo in vrt.

Kupil je njegovo posestvo prejšnji lastnik. Naročil je takoj delavcem, da posekajo drevo.

To je slišala Alimova žena, hitela k lastniku, se vrgla pred njegove noge in ga prosila, naj pusti življenje drevesu. Toda kruti lastnik ni ugodil njenim prošnjam in se ni dal omeščati niti, ko mu je odkril skrivnost ter povedala, da je ona duša vrbe in da mora umreti, če poseka drevo. Namesto odgovora je okrutnik poklical delavce ter jim zapovedal, da začnejo takoj z delom. Vrba je bila izpodžagana in Alimova žena je od takrat izginila.

Ko so pa delavci hoteli deblo odpeljati, je bil vsak čud zastoj, kajti drevo se ni dalo premakniti s prostora.

Lastnik se je razjezil in naročil še nekaj delavcev. Ko tudi ti vsi skupaj niso ničesar opravili, jih je razjezil še več. V kratkem času jih je bilo 200 zbranov, ki so skušali s pomočjo

volov spraviti drevo s prostora. Pa tudi tako ni šlo.

V tem se je približal od nekod Alimov deček, in glej, drevo se je začelo tresti. In ko je otrok stopil k njemu, je njegovo listje šušljalo. Deček je razprostrl roke, prijel veje in govoril:

«Pridi, mati!»

In z lahkoto se je dalo drevo, katerega ni

Osel

(Pravljica)

Ko je Bog ustvaril živali, jih je pozval vse pred sebe, da jim dá imena. Poklical je Adama, naj on imenuje vsako žival, kakor se mu zdi prav. Živali so stale pred Bogom in Adam je začel govoriti:

«Ti se boš imenoval lev, ti lisica, ti vol, ti slavec, ti vrana...»

Čim je vsaka žival dobila svoje ime, je Gospod rekel vsem:

«Jutri se vrnite na to mesto, da vidim, ali ste si zapomnile vsaka svoje ime.»

Osel je bil takrat čedna žival in ni imel dolgih ušes. Adam mu je bil dal lepo ime, pri čemer je Bog osla še posebej opozoril, naj ne pozabi na svoje imenovanje.

Ko so drugega dne stale vse živali pred Gospodom, je ponovila vsaka svoje ime. Le osel se ni mogel več spomniti, kako ime mu je bil dal Adam. Razsrjen ga je Adam zgrabil za ušesa, jih močno potegnil in ga nazval za osla. Od takrat ga tako imenujejo in od tistega časa ima on dolga ušesa.

Osel je večkrat poskusil, da bi se spomnil na svoje prvotno ime, toda zaman. Samo dve črki imena sta se mu vrnili v spomin, in to sta I in A, kateri od časa do časa ponavlja s težko muko in žalostnim riganjem.

Zakaj ima zajec kratek rep

(Pravljica)

Volk, lisica in zajec so se pogodili s kmetom, da mu bodo očistili pusto zemljo za lonec medu. Kmet jim je dal med in oni so se podali takoj na posel.

Volk kot najstarejši je odločil, da ne bodo prej jedli, dokler ne izvrše dela. Lisici je to čakanje trajalo predolgo časa. Ker se je pri delu zmučila, je začela razmišljati, kako bi mogla priti do medu. Naenkrat se je oglasila: «Hu, hu».

Volk jo je vprašal, zakaj tako javka, pa mu je odvrnila, da jo kliče boter. Volk ji je dovolil, da odide.

Lisica pa se je naskrivoma priplazila do lonca ter je pojedla četrtino medu, ne da bi njena tovariša to opazila. Potem se je vrnila k njima, ki sta jo vprašala, kako se imenuje njen boter. Lisica je odvrnila, da se zove Začetek.

Potem so dalje kopali in čistili, dokler se lisica zopet ni utrudila ter se kakor prej oglasila: «Hu, hu».

Volk je bil radoveden, kaj je zopet lisici, in je ona odvrnila, da jo kliče stric. Volk ji je dovolil, da je odšla.

moglo premakniti z mesta 200 mož z mnogimi močnimi voli, postaviti od dečkovih rok pokonci. Radoveden je prišel lastnik na lice mesta, da bi videl, kako je bilo dečku mogoče dvigniti drevo. Deček pa se je ustrašil njegovega krutega pogleda in preplašen potegnil roke iz vejevja, na kar je drevo z velikim ropotom padlo na zemljo in pokopalo pod seboj svojega morilca.

Lisica se je splazila k loncu ter pojedla drugo četrtino medu, na kar se je vrnila k tovarišema. Volk jo je vprašal, kako se imenuje njen stric, pa mu je rekla, da Sredinec.

Kopali so dalje, dokler ni šla lisica tretjičkrat k medu in ko se je vrnila k tovarišema, je povedala, da se imenuje njen ded Konec.

Volk in zajec sta postala med tem gladna, vendar pa nista prenehala z delom, dokler niso popolnoma očistili puste zemlje.

Proti večeru je bilo delo končano in vsi trije so se podali k loncu, katerega so pa na veliko razočaranje volka in zajca našli popolnoma praznega. Volk se je razjezil in obdolžil lisico, da je ona pojedla med, a lisica se je branila, da ni res. Nato je začel kriviti zajca, ali tudi zajec je zanikal svojo krivdo ter opozoril volka na to, da se ves čas dela niti za hip ni odstranil od njega.

Da je v resnici tako, je volk moral priznati, pa se je zaradi tega spraval zopet nad lisico, češ, da je ona pojedla med. Lisica pa nikakor ni priznala svoje krivde, temveč je volku dejala:

«Veš kaj, pojdemo spat in iz katerega se bo začel cediti med, ta ga je pojedel.»

Volk je pristal na ta predlog ter menil:

«Zajec, ti idi v deteljo in se je najej, saj vem, da si gladen. Ti lisica pa pojdi v vas, ukradi tam kokoš in jo pojej, a jaz bom že kako pretrpel brez jedi.»

Lisica pa je izjavila, da bo že tudi ona prenesla glad. Zajec se je nato podal na pot z naročilom, da se mora še pred solničnim vzhodom vrniti k njima, kjer bodo obrnili hrbe proti solncu.

Zajec se je vrnil še pred polnočjo in tako so vsi trije čakali, dokler ni izšlo solnce. Tedaj pa se je začel zaradi solčne toplote lisici cediti med in ker se je ona bala, da jo bo opazil volk, se je kradoma splazila od zadaj k zajcu ter cedila med na zajčovo ležišče. Ko je to napravila, se je vrnila na svoje mesto ter začela buditi volka, ki je spal, češ:

«Vstani, stric, zajcu se cedi med izpod repa.»

Zajec je čul, kaj je lisica zašepetala volku, skočil v strahu na noge ter zbežal. Volk je mislil, da je zajec v resnici krivec, zato se je pognal za njim, da ga ujame. Zajec je bežal kot strela in se je baš pognal preko nekega plota, ko ga je volk zgrabil za rep ter mu ga odtrgal.

Zato zajec danes nima več celega repa.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

ZANIMIVOSTI

Ljubljansko barje v davnih časih

Zgodovina Ljubljane in okolice nam je precej znana od časa rimske Emone naprej. Kaj je bilo pred tem časom, je zavito v skrivnostno meglo. Gotovo je, da je bilo na tem prostoru v starodavnih časih veliko jezero. Vse, kar vemo od tistih časov, je sklepanje po najdbah, ki so se izkopale na barju.

Zanimive so predvsem stavbe na kolih, ki jih je zasledil leta 1875. posestnik Peruzzi v južnem delu Ljubljanskega barja. Ob cesti na Ig, kakšno uro hoda od Ljubljane, so zadeli delavci pri kopanju cestnega jarka na kole, ki so imeli vrhne konce približno poldrugi meter pod cestnim robom. Zabiti so bili v ilovnato močvirsko dno. Ljubljanski muzej je začel potem previdno in strokovno izkopavati najdene sledove. Kmalu je bila odkrita cela naselbina, ki je bila od bližnjega nekdanjega jezerskega brega oddaljena kakih 500 metrov. Koli so bili zabiti zelo gosto v tla in zato je ljudstvo jelo imenovati najdene starine mostišča. Odkopali so nad 3500 kolov. Vsi so bili popolnoma trhli in prepereli, tako da so jih delavci rezali z lopatami kakor vlažno zemljo. Koli so bili hrastovi, brestovi, jesenovi, trepetljikovi, topolovi, jelševi in nekaj borovih ter smrekovih.

Takšne približno so bile stavbe na kolih na Ljubljanskem barju.

Med koli so našli ogromno množino ostankov orodja in jedil, ki so sedaj v ljubljanskem muzeju. Med najdenimi ostanki so izdelki človeške roke, potem kamenje, prinešeno iz daljnih krajev, les in oglje, živalske kosti in velike množine rastlinskih plodov. Predvsem pa nas zanima raznovrstno hišno orodje in orožje (glej sliko). Skoro vse je izklesano iz kamenja in živalskih kosti. Največ orodja je iz jelenovega roga. Sekire razne oblike in dobro izbrušene, kladiva, ostrabodala, igle, šivanke s podolgovatimi in okroglimi ušesi, vse je izdelano iz jelenovih kosti. Nadalje so dobili nože iz zob divjih prašičev, razne bruse in peščenca, rožene gumbe in drugo. Kamenitega orodja je bilo dokaj manj kakor koščenega. Med najdenimi stvarmi je bilo tudi nekaj bronastih izdelkov, kakor sekire, sulične osti, bodalca, nožki, meči, lasne igle, zapestnice in druga drobnina. Dalje so našli velik čoln, iztesan iz enega samega debla. Žal, da ga ni bilo mogoče dvigniti, ker je na zraku hitro razpadel v nebroj kosov. Tudi črepinje lončene posode in otroške igrače so se našle.

Velika množina živalskih kosti priča, da je tedanji prebivalec redil že domačo živino, poleg tega pa se je pečal tudi z ribištvo in lovom. Ostankov goved, ovac, koz in celo psov so nabrali ogromno množino. Vmes je bilo mnogo jelenovih kosti, a tudi srnjih, losovih, divjega in šotnega prašiča, orjaškega pravola in tura ter nekoliko bobrovih kosti. Med kostmi sta ležali tudi dve človeški lobanji, ki sta sedaj v ljubljanskem muzeju.

Kakor se dá sklepati, je bilo Ljubljansko barje v starodavnih časih ogromno jezero, katero je začelo vpadati, zaradi česar so takratni jezerski prebivalci, ki jih mi sedaj po njihovih stavbah imenujemo »mostiščarje«, začeli zapu-

ščati svoja vodna zavetja. Gorski rob pri Ljubljani se je pretrgal, jezero je vpadlo in se vedno bolj izpreminjalo v močvirnato blato. Kmalu je nastopilo močvirje tam, koder so se zibali prej zeleni valovi. Ribji plen je bil od dne do dne manjši in posledica tega je bila, da so se začeli ljudje izseljevati. Pozneje v rimskih časih je bila zemlja že tako suha, da so mogli zgraditi prvo cesto čez nekdanje jezero.

Zakaj so se takratni prebivalci naseljevali na vodi, ni težko uganiti. Na kopnem človek tedaj ni bil varen pred sovražnimi napadi in divjimi zvermi, ki so polnile temne gozdove. Zato se je umaknil na jezero in si postavil domove na kole, zabite v blatno dno. Zaradi večje varnosti so zgradili celo vas in pomagali drug drugemu s svojim okornim orodjem. Moški so hodili v boj in na lov, ženske pa so skrbele za dom. Gojile so domačo živino, pripravljale jed in tudi obleko, sešito večinoma iz živalskih kož. Rokodelci so tesali leseno ter drugo orodje in izdelovali čolne.

Razno izkopano orodje, ki se nahaja v ljubljanskem muzeju.

Uživali so mostiščarji poleg mesa raznih živali tudi razne plodove, kakor se dá sklepati iz najdb. Kakšen jezik so govorili mostiščarji in odkod so prišli na Ljubljansko barje, nam bo menda ostalo za vedno neznano.

Danes od nekdanjega ogromnega jezera in poznejšega močvirja že skoro ni več sledu. Velik del barja je danes izpremenjen v rodovitno zemljo.

Najsamotnejši otok na svetu

V južnem delu Atlantskega morja se nahaja najsamotnejši otok na svetu Tristan da Cunha, na katerem se nahaja samo kakih 100 angleško govorečih prebivalcev, ki niso z ostalim svetom skoro v nikaki zvezi, kajti kvečjemu vsaka tri leta pristane ob tem otoku kakšna ladja. Tristan da Cunha je ugasli ognjenik, katerega najvišji vrhunec je visok kakih 200 m. Neki potnik, ki je živel dalje časa na otoku, popisuje v nekem newyorškem listu svoja opazovanja. Iz spisa povzemamo naslednje:

Čeprav so Portugalci odkrili otok že v letu 1506. in mu dali ime, vendar ni bil do leta 1810. naseljen. Ko je bil Napoleon pregnan na otok

Sv. Helene, so namestili Angleži na Tristanu vojaštvo, da bi preprečili zbiranje Napoleonovih pristašev na otoku. Ko je bilo po Napoleonovi smrti vojaštvo zopet odpravljenno z otoka, so ostali tam korporal Glass in še nekaj drugih kot stalni naseljenci. Ta peščica ljudi je skupaj z nekaterimi Nizozemci, Buri in ameriškimi mornarji tvorila otoško prebivalstvo.

Pred kako polovico stoletja, ko se je prebivalstvo preveč pomnožilo, se je posrečilo pregovoriti kakih 50 oseb, da so se preselile z otoka. Kmalu pa je število ljudi zopet prekorajšilo 100. Na jako žalosten način je bilo leta 1895. rešeno vprašanje prenapolnjenja. Na slabih čolnih se je podalo večje število otočanov na odprto morje k ladjam, da bi na njih izmenjali nekatere svoje proizvode za živila; nastopil je hud vihar in vsi so utonili. Leta 1905. je število prebivalstva zopet zrastle na 80 članov.

Na Tristanu ne poznajo denarja. Tudi nimajo vlade, sodišča, zapora, ne zgodi se noben večji zločin, vse lepe pridobitve naše kulture so jim neznane. Poznajo samo najenostavnejše orodje in njihova trgovina obstoja samo v zamenjavanju blaga z ladjami, ki slučajno pristanejo k otoku. Vse potrebščine si razdele prav po komunistično. Izvolili so si sicer že tudi vladarja, a so ga zopet odstavili. Poroke se na Tristanu sklepajo tako-le: Zenin in nevesta, ki se hočeta poročiti, zapišeta svoji imeni v statistično knjigo, ki jo vodi Robert Glass, potomec prvega naseljence. Kadar obišče škof z otoka Sv. Helene Tristan ali pristane kaka ladja z duhovnikom, dobe poroke, sklenjene v zadnjih letih, naknadno svoj blagoslov.

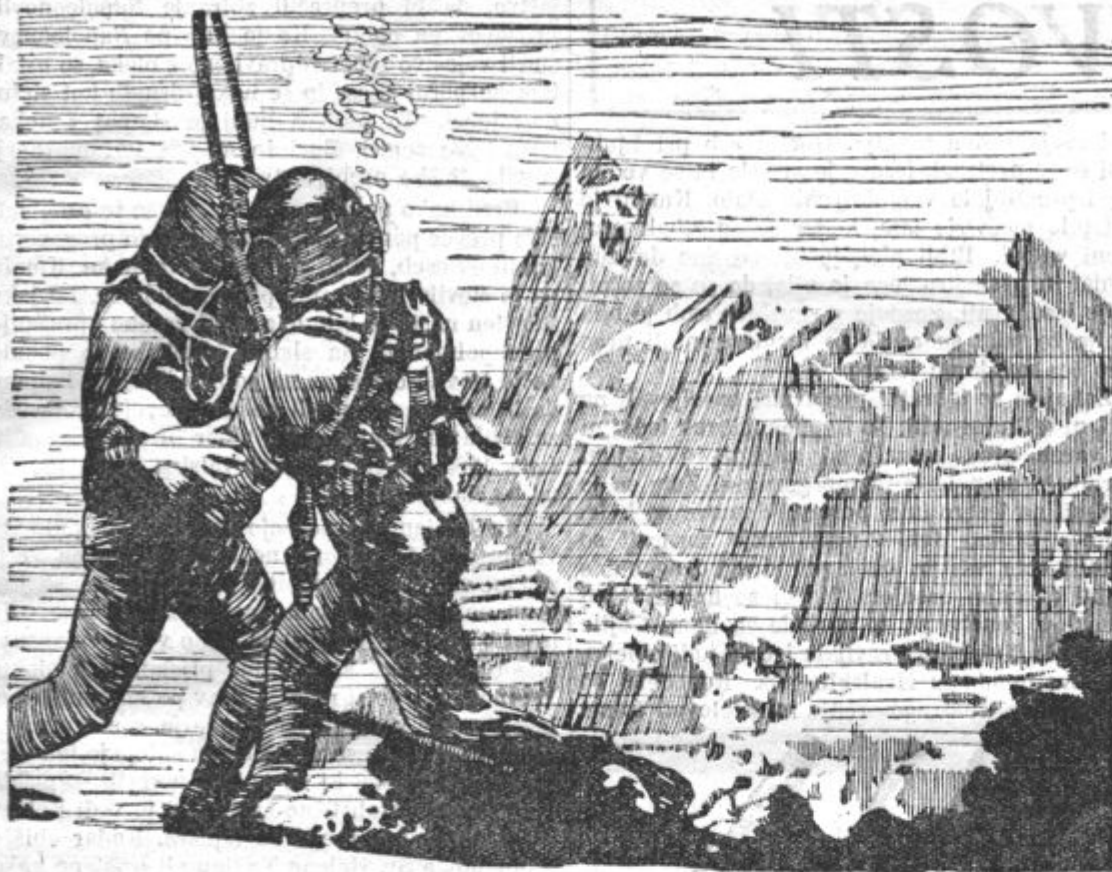
Orangutanovo gnezdo

Orangutan je kakor človek velika opica, ki stanuje v pragozdovju in se premika deloma po tleh, deloma po ogromnih vejah starega drevja. Obstojajo razne navedbe, da si orangutan kakor človek zgradi bajto iz blata in vejevja in v njej živi s svojo družico in otroci. Toda raziskovalci pragozdov zavračajo te navedbe. Naravoslovci, ki so proučevali poldivji otok Borneo, pripovedujejo, da živijo orangutani v ogromnem gnezdu, ki si ga zgradijo na košatem drevesu vsaj deset metrov visoko od tal.

Gnezdo ima v premeru po dva metra in je zloženo iz nalomljenih vej samo za silo, kajti orangutan spi samo parkrat v enem gnezdu, na kar si zgradi novo, odnosno, kadar jih ima večje število, menjava prenočevanje. Mnogokrat pa se zgodi, da mu burja raznese vsa prenočišča in mora siromak začeti z novim delom, ki ga sicer ne stane obilo truda, a vendar: stanovanjske skrbi so pač vedno neprijetne. Zanimivo je, orangutan nikoli ne lomi vej za svoje gnezdo z drevesa, na katerem ga gradi, marveč iz bližnje okolice. Udobnosti ima v gnezdu le toliko, kolikor si vanj nanosi listja, kajti njegova koža ni preveč nežna in občutljiva. Ko se zlekne v gnezdu, položi glavo na šape in kmalu zasmrči.

Silno nevarno je orangutana buditi v spanju, ker plane razkačen pokonci in nikomur ne prizanese s svojo strahovito divjo močjo. Koliko respekta ima pred orangutanom vsa njegova okolica, dokazuje dejstvo, da se nobena divja žival, najmanj pa manjše opice, ne upajo približati njegovemu gnezdu, četudi ga je že opustil. Tudi raziskovalci pragozdovja so morali pri pregledovanju orangutanovih gnezd biti vrlo previdni. Ne samo, da so bili dobro oboroženi in varovani z močnim spremstvom, temveč so ponoči morali spati v velikih močnih kletkah, ki so jih vlekli s seboj v pragozd. Je pač stvar taka, da pragozd, v svoji divji prirodi in s svojimi opasnimi prebivalci ni gostoljuben napram nikomur, marveč bolj kakor kje drugje velja v njem pravica močnejšega. Zavrtnost in drznost.

Skrivnosti morskih globin

Potapljača, ki se medsebojno sporazumevata s pomočjo trkanja s potapljaškimi čeladami.

To, kar je do danes odkril človek o tajnostih morskih globin, je le drobec proti onemu, kar je še odtegnjeno človeškemu poznanju. Podjetni in drzni raziskovalci ter potapljači so s svojimi pripravami prodrli že globoko v morje, toda kaj je v najglobljih vodnih plasteh morja, nam je še neznan. Često so to strahovne globočine, katerih še ni bilo mogoče niti premeriti.

Dkostnjak ponesrečenega potapljača na dnu morja.

Ali se voda v morskih globinah giblje? Da in ae. Močnejša gibanja, ki jih je opaziti na površju, manjkajo v morskih globinah popolnoma. Celo najmočnejši valovi se že 200 metrov globoko ne občutijo več. Pod to globočino se pričena tako zvani

mirnovodni živalski svet, ki že močno spominja na pravo globokomorsko živalstvo. Značilne mirnovodne živali so neokretno, kadar zaidejo v premikajočo se površinsko vodo.

O ogromnem pritisku vrhnje vode na nižje vodne plasti si komaj utvarimo pravo predstavo. Zato je čudno, da se more pod takim pritiskom razvijati življenje baš z enako lahkoto kakor na površju vode in izven vode. Kakor je znano, se že na suhem čuti zračni pritisk, a pritisk morske vode je neprimerno ogromnejši. Potapljač, ki bi se popil v globino n. pr. 3560 m, bi moral biti usposobljen, da prenese težo več sto najtežjih lokomotiv. Še jasnejše nam silo vodnega pritiska pokažejo poskusi z lesenimi krogli, ki so bile potopljene 1000 metrov globoko. Pritisk morske vode jih je stisnil skupaj za polovico prejšnjega obsega. Plutovino (snov za zamaške) stisne voda v globini 500 metrov v trdo lesu podobno tvarino. Tako stisnjeni leseni in plutovinski komadi ne plavajo več.

V morskih globinah živče živali ne morejo priti tako lahko do živil. Zato jih je narava opremila s potrebnimi udi. Tako imajo nekatere globokomorske ribe gobce, ki tvorijo tri četrtine celega telesa. Nekatere druge globokomorske živali imajo noge z nekakimi trni, sulicami ali škarjami, da laže primejo in ujamejo plen. Pri nekaterih glo-

bokomorskih ribah sta želodec in trebuh raztegljiva kakor gumi, tako da te živali lahko požrejo plen, ki je večji kakor roparska žival sama. Narava je torej prav izdatno oskrbela globokomorsko živalstvo z vsem potrebnim, da lahko živali izkoristijo vsako priliko za zgrabljenje plena, ki ga v teh plasteh vode ni baš preobilno.

Mnogo živali v teh globinah imajo ogromna telesa in ne prihajajo na površje. Le slučajno zanese kakšno mrtvo truplo na površino. Dolgost nekaterih teh morskih pošasti znaša 17 in več metrov. Neštevilno je v morju živali, ki jih še ni videlo človeško oko.

Čim globlje se gre v morje, tem temnejše postaja, dokler se ne pride v popolnoma temne plasti. Morske živali, ki žive v temnejših plasteh, imajo čisto mnogo ostrejšje oči, katere so pri nekaterih živalih neobičajne velikosti.

Za podjetne raziskovalce bodo tvorile morske globine še dolgo časa obširno polje raziskovanja. Vprašanje je sploh, če bo kdaj naša tehnika tako napredovala, da bo omogočila priti tudi v največje globine, pred katerimi se zgrozi danes tudi najdrznejši potapljač.

Strahovit potres na Japonskem

Minuli teden 23. t. m. je bil na Japonskem zopet velik potres, in sicer v zapadnem delu države. Prizori, ki so se odigrali, po svoji strahotnosti prav nič ne zaostajajo za potresom pred dvema letoma. Predvsem so trpeli primorski kraji, ki jih je mnogo potres popolnoma razdejal. Vesti z Japonskega poročajo o izredno velikem številu mrtvih in ranjenih.

Središče potresa je bilo na meji pokrajini Hiojo in Kioto. Tri mesta so popolnoma porušena. Mnogi železniški predori so se udrli in porušili so se tudi številni mostovi. Ker so se pokvarili vodovodi, je ponekod zavladalo zelo občutno pomanjkanje vode.

Na mesto nesreče so bile odposlane takoj pomožne ekspedicije s posebnimi vlaki. Število ubitih ljudi presega več tisočev. Mesti Kirozaka in Tojooka so požari, ki so nastali ob potresu, popolnoma uničili. Bivše japonsko glavno mesto Kioto je deloma porušeno.

Potres je nastal ob 11. uri 40 min. dopoldne ter je trajal samo tri minute. Pri mestu Asbige se je udril železniški predor v trenutku, ko je vozil skozi vlak. Vsi potniki so bili ubiti. Pri Jenbude je vsled potresa skočil vlak s tira in padel v bližnjo reko. Pokvarjene so vse brzojavne in prometne zveze, zaradi česar so morali poslati iz glavnega mesta Tokija prvo pomoč v potresno ozemlje z aeroplani.

× **350letnica krompirja.** Letos je preteklo 350 let, kar je Anglež Drake pripeljal krompir iz Amerike v Evropo. Spočetka so se ljudje te hrane branili, vendar so se je polagoma privadili, in danes vemo, da bi brez krompirja bilo na svetu stalao pomanjkanje živil. Besede enega francoskih kraljev, ki je imenoval krompir bodoči kruh, so se uresničile.

× **Imenitna opica Jon Daniel.** Londonski zverinjak je te dni dobil slavnega novega gosta — najimenitnejšo opico na svetu, po imenu Jon Daniel. Pripeljali so ga iz Amerike. Jon Daniel ni navadna «afna», kakor pravijo Ljubljančani, marveč polčlovek v opičji podobi. Hodi po dveh nogah, je oblečen v frak in cilindar in ima na razpolago poseben avtomobil, v katerem se poleg svojega streznika vodi na sprehode. V zverinjaku ima na razpolago salonsko kletko z modernim pohištvom, da, niti veliko ogledalo ne manjka. Ko se je Jon Daniel pripeljal v London, ga je na kolodvoru sprejela ogromna množica kakor kakega vojvodo. In še zdaj ga Londončani burno pozdravljajo, kadar se vozi na sprehod, dočim je okrog njegove kletke vselej polno otrok, ki so nori vanj in mu prinašajo razna darila. Jon Daniel najraje je južno sadje in čokolado. Popoldne navadno sprejema obiskovalce, med njimi slavne

Ogromna morska žival, tako zvana «opica», ki izloča črno tekočino daleč naokrog, tako da se popolnoma skrije v počezeli vodi.

učenjake in profesorje, ki se živo zanimajo za to inteligentno človeško opico. Proti večeru se Jon Daniel zopet popelje na sprehod in se neprestano drži silno dostojanstveno.

× **Zakon dveh ur.** Skoro žalostna je ta zgodba o zakonu dveh mladih ljudi, ki je trajal dve uri. Zgodilo se je namreč takole: V Londonu se je mlada Angležinja May Both poročila z lepim električnim monterjem Arturjem Langom. Na poroko sta se pripravljala že dve leti, toda doslej

sta imela vedno razne ovire. Ko pa ju je prajsni četrtek le srečno zvezal duh vnuk, sta se novoporočenca odpeljala z avtomobilom v hotel na kosilo. Ravno eno uro sta sedela skupaj, ko ženina naenkrat popače hudo srčni krč. V nekaj minutah je izdihnil v naročju svoje neveste, ki je s tem nenadno postala vdova. Poročena je namreč bila komaj dve uri, kolikor je poteklo od pričetka poroke v cerkvi do ženinove smrti pri kosilu.

Izvršitev treh smrtnih obsodb

V zadnjih štirinajstih dneh so se izvršile smrtne obsodbe nad tremi Slovenci. Kakor smo že poročali, je bil v Zagrebu ustreljen narednik Avgust Rumpel iz Kamnika, ki je lani umoril trgovca Keljkoviča iz Nove vasi in ga oropal. V soboto pa je bil usmrčen v Celju 24letni delavec France Podlessek, ki je meseca oktobra 1924. v Vojskem pri Brežicah na zverinski način umoril in oropal posestnico Ano Klakovčarjevo.

Smrtno obsodbo je izvršil krvnik Mausner na dvorišču starega celjskega okrožnega sodišča. Ob usmrčitvi je bilo navzočih okrog 100 ljudi. Obsojenec Podlessek je šel mirno in hladnokrvno pod vislice. Usmrtitev je trajala samo štiri minute, nakar je krvnik snel obešenca, katerega so položili v nepobarvano leseno krsto in ga prenesli na bolniško pokopališče v Dobrovi.

V torek zjutraj ob šestih je bil usmrčen v Ljubljani na dvorišču justične palače tretji zločinec, to je posestnik Simon Naglič iz Spodnjega Bernika pri Kranju, ob prisotnosti kakšnih 300 gledalcev. Zločin, ki je spravil obsojenca na vešala, se je izvršil tako-le:

Simon Naglič se je povrnil leta 1921. iz Amerike, precej založen z dolarji. Kmalu po povratku se je priženil na posestvo Katarine Zumerjeve, ki mu je ob priliki poroke izročila vse svoje imetje. V zakonu so kmalu nastala nesoglasja, ker je bil Simon Naglič sirovega značaja. Poleg tega je začel še popivati in življenje uboge žene je postalo pravo peklo. Da jo popolnoma poniža, si je Naglič izmislil naravnost peklenški načrt. Podkupil je mladega Franceta Žnidarja, da je ob njegovi navzočnosti posilil njegovo lastno ženo.

Toda sirovežu še to ni bilo dovolj. Sklepal je, da jo umori. Dne 10. oktobra je napadel nenadoma svojo nič hudega slutečo ženo na polju, jo pretepel, vrigel na tla in nazadnje ustrelil s samokresom. Porota, ki se je vršila 12. decembra lanskega leta, je potrdila vprašanje glede umora soglasno, nakar je bil Simon Naglič obsojen v smrt na vešalih.

Prošnja za pomilostenje je bila odklonjena in usoda morilca zapečateni. V torek ob šestih zjutraj so ga privedli na dvorišče justične palače, kjer sta ga že čakala krvnik Mausner in njegov pomočnik Hardt. Obsojenec Simon Naglič ni kazal v zadnjih trenutkih svojega življenja skoro nikake razburjenosti. Še v ponedeljek zvečer se je izrazil, da je bolj zadovoljen s smrtjo kakor z dosmrtno ječo. Zadnjo noč je prebedel celo brez spanja v družbi brata, s katerim sta se razgovarjala o domačih zadevah in preskrbi otrok.

Na morišče priveden je šel Naglič popolnoma mirno, s povešeno glavo in urnih korakov k vislicam, kjer je brez obotavljanja istopičil na mali podnožnik. Krvnik Mausner je zavil vrvi v zanko, jo položil Nagliču za hrbtom okoli vratu, nakar so ga dvignili. Smrt je nastopila v 11 minutah. (Glej sliko.)

Truplo je nekaj časa viselo, nakar sta ga krvnik in njegov pomočnik snela ter položila s pomočjo dveh kaznjencev v preprosto, črno prepletkano krsto, ki jo je odpeljal voz Pogrebnege zavoda na pokopališče pri Sv. Križu. Ob zapuščenem grobu je stal le en pogrebec, obsojenčev brat, ki je takoj po poslovtvi od brata zapustil sodno poslopje ter se podal na pokopališče.

Zločinec Simon Naglič na vislicah po izvršeni kazni.

tvoj jezik; 5.) trg na Kranjskem; 6.) delaven slovenski politik. Srednja vrsta od zgoraj navzdol pomeni istotako znanega delavnega slovenskega politika.

REBUS.

10 N'9'100' + 10 Ž 1'
+ 0V 7" $\frac{1}{100}$ LIH.

IZPREMINJEVALNA UGANKA.

Beseda kratka je, da veš;
gotovo rad to jed poješ.
Ce jo obrneš, koj zbežiš,
ker te zveri se ti bojiš.

Zamenjaj črko zadajo zdaj
in mesto sveto koj dobiš.
Besedo beri to nazaj:
dobiš, kar v vojni si želiš.

Spet zadajo črko menjaj ti:
lastnost pomeni lepo zdaj,
ki zveže čitana nazaj
krepko dve zloženi stvari.

Listnica uredništva.

Moravče, Zg. Sv. Kungota. Ne razumemo, kaj hočete.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Med Marijinimi družbaricami.

Katra: «Prosim jih, gospod župnik, naj no povedo, zakaj imajo na Kitajskem tako rumeno kožo.»

Župnik: «Zaradi grde zavisti, ker imamo samo mi katoličani pravo vero.»

Milo za drago.

Krojač Matevžek je vnet privrženec svojega dušnega pastirja. Toda vsa vnema in vdanost mu nista toliko koristila, da bi župnik pri njem naročal obleke. To je Matevžka hudo bolelo in nekega dne se je opogumil ter šel vprašat župnika, zakaj tako malo uvaža njegov obrt.

«Predragi Matevžek,» je dejal župnik, «če potrebujem dobro obleko, si jo naročim v Ljubljani. Tam so najboljši krojači.»

Od tistega dne ni bilo Matevžka več v cerkev. Nekaj tednov nato je župnik srečal Matevžka in ga hudo okaral, češ, da ga ne vidi več pri pridigi.

«Čestiti gospod,» je dejal Matevžek, «če hočem slišati dobro pridigo in dober krščanski nauk, grem v Ljubljano, kjer so najboljši pridigarji...»

UGANKARSKI KOTIČEK

Razpis nagrad za naše ugankarje

Za naše ugankarje razpisujemo ponovno deset daril po eno knjigo (prvih pet «Pater Kajetan» in ostalih pet «Papeževa hči»). Kdor hoče tekmovati, mora imeti poravnano naročnino najmanj do konca junija in rešiti mora pravilno vse tri spodaj navedene uganke. Od vseh, ki bodo izpolnili te pogoje, se bo zadnjega junija nepristransko izžrebalo deset ugankarjev. Tekmujejo lahko tudi člani SSDU.

Po izžrebanju bomo objavili imena vseh, ki so izpolnili vse pogoje, torej tudi onih, ki jih žreb ne bo odločil za dobitke.

Prosimo, da rešilec točno navedejo svoje naslove.

Uganke, ki se imajo rešiti, so naslednje:

DVOJNI KRIZ.

Iz teh črk dobiš v vodoravnih vrstah naslednje besede: 1.) južni sad; 2.) razpoloženje, ki te razvedri; 3.) krstno ime; 4.) človek, ki govori

Vdovec bi bil kmalu postal.

Ožbovt: «Prošlo noč sem se naenkrat zbudil. Slišal sem sumljiv šum in videl brskanje po žepih moje obleke in odpiranje denarnice. Zagrabil sem za samokres in že hotel ustreliti — pa sem si premislil...»

Gašper: «Zakaj pa?»

Ožbovt: «No, če bi bil ustrelil, bi bil danes vdovec...»

Dobrega stražnika rabi.

Tvorničar: «Za straženje svojega podjetja potrebujem zelo zanesljivega človeka. Spati mora tako rekoč z odprtimi očmi in ušesi in nobena stvar ga ne sme premotiti.»

Posredovalec služb: «Gospod, gospod, jaz poznam eno samo takšno osebo... To bi bila moja žena...»

Mož ni zadovoljen.

Hči: «Ne vem, kaj bi napravila, ker je moj mož vedno nejevoljen, kadar kupujem blago za svoje obleke.»

Mati: «Kako si neumna! Kadar kupuješ blago, vzemi vedno toliko, da bo ostal kak kosček za — možovo kravato, pa se bo potolažil.»

Prijeten spomin.

Zena: «Glej, možek, tukaj pri tem spomeniku sva imela midva prvi ljubezenski sestanek.»

Mož: «Se prav dobro spominjam. Glej, ali ga vidiš zopet takšnega osla, ki čaka ob spomeniku?»

Domači preprij.

Gospa Kunigunda je baš obdelovala svojega moža s svojim ostrim jezičkom, ko je stopila v sobo dekla. Zato je prekinila svoje «predavanje». Ko je dekla zopet odšla, je menila gospa Kunigunda: «Kje sem že prej ostala?»

Možek: «Lump je bila tvoja zadnja beseda.»

V starih avstrijskih časih.

Neki civilist je hotel v vojašnico, toda vojak, ki je bil na straži, mu ni dovolil vstopa. Po daljšem prekanjanju se je končno vojak omehčal in pustil civilista naprej.

Oficir, ki je videl prizor, je šel takoj nad vojaka-stražnika ter ga oštel: «Kaj pa mislite, da pustite civilista k nam!»

Vojak: «Melde gehorsamst, saj je bil preoblečen oficir.»

Oficir: «Kako to veste?»

Vojak: «Ker me je zmerjal z oslom, kravo, nikom, tepcem ter mi nazadnje še grozil z breco.»

Na pomoč.

V Preklovju je bilo žeganje in po starodavnem običaju so se popoldne v gostilni pri «Pobožnem romarju» točno ob 6. uri stepli, da so pokale late in škripali noži.

Ob 7. je priteknel gostilničarjev sinko na orožniško postajo javiti, da se v njihovi gostilni tepejo že celo uro.

«Zakaj te pa ni oče že takoj v početku pretepa poslal k meni?» je vprašal postajevodja.

«No, saj je v začetku zmagovala katoliška stranka, sedaj pa pucljevci tepejo naše,» je odvrnil fantek, «zato so oče rekli, da je skrajni čas, da grem po orožnike...»

Zamenjava.

Mati: «No, Jožek, sedaj pa pokaži teti, kako dobro znaš zemljepisje. Kaj je to, ki ima gore in doline ter je okroglo kakor kroglja?»

Jožek: «To, to — je naša teta...»

V šoli.

Zupnik Matevž je opazil, da ima mali Gustelj vedno oči uprte v bradavico na njegovem nosu. Ta pozornost mu je postala počasi nadležna in nekoč je okaral Gustelja: «Kaj pa vendar gledaš na moj nos?»

Gustelj: «Radoveden sem, če bi kaj zazvonilo, če bi pritisnil na tisti Vaš gumb.»

Bivališče srn.

Učitelj: «Kje prebivajo navadno srne? Ti, Jožek, kot gozdarjev sin, boš gotovo vedel. Tvoj oče gre pogostokrat tja in se vrne včasih pozno ponoči domov. No, povej! Beseda se začne z go.»

Francek: «Go-go-gostilna.»

Zlat zob bi rada.

Mala Nežica strašno joka in mati jo vsa v skrbeh povprašuje, kaj ji je.

Mimica: «Zrasel mi je zopet bel zob in jaz bi rada, da bi mi zrasel zlat kakor tebi.»

Oha.

Posesnik Žeja je bil slab gospodar in je pogljal že polovico posestva skozi grlo. Nekoč pa — sam vrug ve, kaj mu je šinilo v glavo — je poiskal zavarovalnega zastopnika in dal zavarovati svoja poslopja. Ko mu je zastopnik nekaj dni nato prinesel zavarovalno polico, je Žeja menil: «Od kdaj pa teče zavarovalnina?»

Zastopnik: «Od danes opoldne.»

Žeja: «Torej drži. Koliko bi pa dobil, če bi nocoj pri meni pogorelo?»

Zastopnik: «Natančno ne vem, mislim pa, da tri do štiri leta — težke ječe...»

Sedaj je dobro! pravi mož, ko mu je njegova pametna žena zdrgnila hrbet in ude s Fellerjevim bolečine olajšujočim Elsalluidom. Imate li bolečine v udih, nahod, glavobol, zobobol, grče? Ali trpite na slabosti, slabem spanju, nervoznosti? Poizkusite Fellerjev Elsa-Fluid, ki vam bo v hudih dneh dober prijatelj. Zavoj s šestimi dvojnatimi ali dvema specijalnima steklenicama z zavojnico in poštnino za 62 Din v lekarni Evgen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI**BUKOVA DRVA**

z navedbo cene in množine ponudite družbi «Ilirija»,
27 Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

J. Stjepušin**SISAK**

priporoča

boljše tamburice, strune,
partiture in ostale potreb-
ščine za vsa glasbila.**Jugoslovanski
kreditni zavod****v Ljubljani, Marijin trg št. 8**sprejema hranilne vloge in
vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje**najugodnejše.**Vezane vloge
obrestuje po dogo-
voru. Podeljuje proti
dobremu poroštvo osebne,
trgovske in obrtne, po-
sebno kratkoročne kredite.**A vi, gospod?**

Mar nočete končno skrbeti, da ne postanete lešasti? In kot nežen soprog in oče nekaj storite za pravilno nego las vaše soproge in otrok? Poizkusite torej LEKARNARJA FELLERJA ELSA-POMADO ZA LASE, preizkušeno sredstvo za nego las, ki odstrani prhljaj in zabrani prerano izpadanje in osivelost las, stori lasje voljne in lesketajoče tako, da se morejo česati lepe frizure.

ZA POIZKUSNJO 2 lončka z zavojnico in poštnino za 36 Din, toda le tedaj, ako se denar pošlje v naprej, kajti po povzetju je poštnina za 10 Din višja, torej 46 Din.

Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar

v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

ELSA-SPIRIT ZA LASE krepi lasišče. ELSA-KATRANOVO MILO je izvrstno za pranje las. ELSA-MILO ZA BRITJE nudi pri britju največjo ugodnost. ELSA-VODA ZA ZOBNE stori zobe belo kot biser.

**Kdor rad čita lepe povesti,
naj naroči priljubljene
romane „JUTRA“**

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
2 Din več.**Tigrovi zobje**Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

LuciferFantastičen roman v VI. delih. Cena broširano
Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije
Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in
neuravno življenje papeža Aleksandra VI., nje-
govega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti
Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

GusarjiZgodovinski roman iz življenja morskih ropar-
jev v XVII. stoletju. Cena broš. Din 30.—, vez.
Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti
Din 2.— več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena
Din 10.—, po pošti Din 2.— več.Knjige se naročajo pri upravnilstvu „Jutra“
v Ljubljani, Prešernova ulica 54.